

ԳՈՆ ՏԱՆԻՆՈՎԻԶԻ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄԸ ՀԱՄԱՅՆՔԻ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉՆԵՐՈՒՆ ՀԵՏ

Հինգշաբթի, Մայիս 2-ին «Ճին Օթրի» թանգարանի սրահին մէջ տեղի ունեցաւ հանդիպում Միացեալ Նահանգներու կառավարութեան «Հազարամեակի Մարտահրաշխ» ծրագրի տնօրէն Ճոն Տանիլովիչի եւ Լուս Անճելլասայ համայնքի կազմակերպութիւններու ներկայացուցիչներուն միջեւ:

Գոնկրէսական Ատամ Շիֆի նախաձեռնութեամբ տեղի ունեցած սոյն հանդիպումի ընթացքին Պր. Տանիլովիչ բացատրութիւններ տուաւ Մրագրի շրջագիծէն ներս Հայաստանին յատկացուած 235 միլիոն տոլարի օժանդակութեան գծով ցարդ կատարուած աշխատանքներու մասին, որոնց նպատակը է գիւղական շրջաններու զարգացումը եւ աղքատութեան վերացումը:

Նկատելով որ, «Հազարամեակի Մարտահրաշխ» ծրագրի կապուած է օժանդակութիւն ստացող երկիրներու մէջ ժողովրդավարութեան զարգացման հետ, Ճոն Տանիլովիչ մտահոգութիւն յայտնեց Հայաստանի մէջ վերջին շրջանին տեղի ունեցած զարգացումներուն կապակցութեամբ: Ան յոյս յայտնեց, որ իշխանութիւնները կը վերադառնան ժողովրդավարական սկզբունքներուն ու կը երկրէն ներս կը վերականգնեն քաղաքական ազատութիւնները:

Ճոն Տանիլովիչ պատասխանեց նաեւ ներկաներու շարք մը հարցերուն:

ՍԴՀԿ Հայ Ամերիկեան Խորհուրդի կողմէ հանդիպումին ներկայ էին Վազգէն Խոտանեան եւ Փիթըր Տարաքճեան:

ԼԵՒՈՆ ՏԷՐ-ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ ԱՌԱՋԱՐԿԵՑ ՍՏԵՂԾԵԼ «ՀԱՅ ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՈՆԿՐԵՍ»

Մայիս 2-ին Հայաստանի կառավարութեան նիստերու լեզուներու դահլիճէն ներս գումարուեցաւ համաժողովրդական շարժման երկրորդ գոնկրէսը մասնակցութեամբ անդամ կուսակցութիւններու ներկայացուցիչներուն: Լեցուն էր ոչ միայն դահլիճը, այլեւ շէնքի միջանցքները, ուր գետեղուած պատաստներու միջոցով հնարաւորութիւն կը տրուէր հետեւելու ներսը կատարուող իրադարձութիւններուն:

Քաղաքացիներու մէկ մասը կանգնած էր շէնքի դիմացի հատուածը գտնուող Հայաստանի հանրապետական կուսակցութեան գրասենեակի աստիճաններուն վրայ, որպէսզի աչքտեղէն աւելի լաւ երեւայ, թէ ինչ կը կատարուի երկրորդ հարկը: Դուրսը հաւաքուածներուն կը հակէին ոստիկաններ: Գոնկրէսի մասնակիցները յոտնկայս ու անդադար ծափերով դիմաւորեցին առաջին նախագահ Լեւոն Տէր-Պետրոսեանին, որ յատուկ մօտեցաւ գոնկրէսի երիտասարդ պատուիրակներուն, ողջունեց անոնց, ապա քաղաքական բանտարկեալներու կանանց եւ վանաձորցի ազատամարտիկ Արշալիր Բոգինեանին, որ ի պաշտպանութիւն ԱԺ պատգամաւոր Սասուն Միքայէլեանի մի քանի անգամ երկարատեւ հացադուլ կատարած էր:

«Լեւոն-նախագահ» վանկարկումներու ներքոյ առաջին նախագահը գրաւեց իր տեղը:

Ելոյթ ունեցան առաջին նախագահին սատարող գրեթէ բոլոր ուժերու ներկայացուցիչները, որոնց շարքին ՀԺԿ առաջնորդ Ստեփան

Լեւոն Տէր-Պետրոսեան եւ Գոնկրէսի մասնակից երիտասարդները բռուցցնեցին վեր

Դեմիրճեան, «Հանրապետութիւն» կուսակցութեան ղեկավար Արամ Սարգսեան, ՍԴՀԿ ատենապետ Լիւդմիլա Սարգսեան, «Ժառանգութիւն» խմբակցութեան անդամ Վարդան Խաչատրեան, ՆԺԿ փոխնախագահ Հրաչեայ Սարգսեան, որ գոնկրէսը ողջունեց բանտը գտնուող Արամ Կարապետեանի անունով, ՀՀՇ ձերբակալուած առաջնորդի փոխարէն ելոյթ ունեցաւ վարչու-

թեան անդամ Աշոտ Սարգսեան, Մարքսիստական կուսակցութեան նախագահ Դաւիթ Յակոբեան եւ ուրիշներ:

Վերջինը ելոյթ ունեցաւ Լեւոն Տէր-Պետրոսեան, որ իր ծաւալուն խօսքին մէջ կոչ ըրաւ Սերժ Սարգսեանին ապահովել Մարտ 1-ի ոճրագործութեան

Շարք էջ 4

ԴԱՇՏԱՅԻՆ ՀՐԱՄԱՆԱՏԱՐՆԵՐՈՒ ԽՈՐՀՈՒՐԴ ԿԸ ՊԱՅԱՆՁԷ ԱԶԱՏ ԱՐՁԱԿԵԼ ՆԱԽԿԻՆ ԱԶԱՏԱՄԱՐՏԻԿՆԵՐԸ

«Հայաստանում շարունակուած են ոտնահարուել մարդու իրաւունքները: Մարդիկ բերման են ենթարկուած, հետապնդուած ու ձերբակալուած անհիմն մեղադրանքներով, ինչը ստեղծուած է անհանդուրժողականութեան եւ անվստահութեան մթնոլորտ: Հետապնդուած են մարդիկ, ովքեր անտարբեր չեն երկրի եւ ժողովրդի համար», - ըստած է Դաշտային հրամանատարներու խորհուրդի յայտարարութեան մէջ, որ Մայիս 6-ին լրագրողներուն ներկայացուց խորհուրդի համակարգող, «Արցախ» գունդի նախկին հրամանատար Միքայէլ Ապրեսեան:

«Այսպիսի իրականութեան մէջ մեր երկիրը չի կարող զարգանալ բնականոն հունով: Աւելին՝ կարող ենք կորցնել այն, ինչ մենք ձեռք ենք բերել ծանր կորուստների գնով: Սա կործանման տանող ճանապարհ է, ուստի մենք պահանջում ենք ազատ արձակել

մեր մարտական ընկերներին եւ բոլոր քաղաքացիներին», - ըստած է յայտարարութեան մէջ:

Ղարաբաղի պաշտպանութեան բանակի առաջին հրամանատար Արկաղի Կարապետեան, խօսելով նախկին ազատամարտիկներու ձերբակալութիւններու մասին, ըսաւ. - «Ես չեմ պատկերացնում, որ իմ մարտական ընկեր Սասուն Միքայէլեանը կարող էր մեր պետականութեան դէմ ինչ-որ ոտնձգութիւն անել: Այդ մարդը վիրաւորուել է, արիւն է թափել այդ պետականութեան համար»:

Միքայէլ Ապրեսեանի պնդումով, Մարտի 1-ին Ազատութեան Հրապարակը գտնուած ազատամարտիկներու մօտ գէնք չէ եղած:

«Իշխանութիւնները շատ հմուտ, շատ մեծ ծախսերով, ինտրիգային բնոյթ կրող օպերացիա էին մշակել, որը բերեց այս վախճանին», - աւելցուց ան:

Ս.Դ. ՀԱՅԱԿԵԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԿՈՉԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ

Հայրենակիցներ՝ Փետրուարի 19-ին գործող ռեժիմը հերթական անգամ կեղծեց ընտրութիւնները՝ իրեն իրաւունք վերապահելով որոշել մի ամբողջ ազգի ճակատագիրը: Բռնութիւններով, լցոնումներով ուղեկցուող «ընտրութեան» արդիւնքում Հայաստանի Ազատ քաղաքացիներ ընդվզեց եւ յայտարարեց, որ այլեւս չի պատրաստուած ապրել այս անբարոյ կեանքով, որ չի պատրաստուած սեփական երկրում ստրուկի կարգավիճակ ունենալ: Սակայն ռեժիմն իրեն յատուկ դաժանութեամբ փորձեց լուծել Ազատ քաղաքացու Ձայնը՝ նրա դէմ գէնք կիրառելով, խոշտանգելով եւ ձերբակալելով: Հայ ժողովրդի հերոս որդիները յայտնուեցին ճաղերից այն կողմ՝ քաղաքատարկելի կարգավիճակով, հիւանդանոցները լցուեցին բազմաթիւ վիրաւորներով, երկրում խրախուսուեց ոստիկանական ամենաթողութիւնը: Համաժողովրդական Շարժումը, սակայն, չընկրկեց՝ շատ արագ ուշքի եկաւ դաւադիր հարուածներից եւ նորից պարզեց ազատութեան ու արդարութեան համար մղուող պայքարի աննկուն դրօշը: Յաւօք, մեր ժողովրդի գիտակից մի հատուած՝

վերջնականապէս լուսալքուած ռեժիմի շարագործութիւններից, պատրաստուած է վերցնել պանդխտութեան ցուպն ու հեռանալ Հայրենիքից մի պարզ պատճառով, որպէսզի ազատուի այն դժոխային պայմաններից, որոնք իր համար ստեղծել են «ազգընտիր» ղեկավարները՝ ոչ մի յոյս չկապելով ապագայի հետ: Այս ամէնին նաեւ յաջորդեց սեփական ժողովրդից օտարուած իշխանաւորների յաջորդ քայլը՝ սկսեցին բարձրանալ ապրանքների եւ ծառայութիւնների գները, հարկային ծառայութիւնները փորձեցին խեղդել մանր ու միջին բիզնեսը՝ պետութեան, առանց այդ էլ ողբալի վիճակում գտնուող բիւջէն լցնելու համար: Այսօր մեր օղանաւակայանը լի է երկիրը լքել ցանկացողներով:

Միւրեւի հայրենակիցներ. մի՛ լքէք մեր երկիրը, մի թողէք մեր տառապած հայրենիքը օրհասական պահին, քանի որ հայ ժողովրդի նպատակը ոչ միայն արդարութիւն եւ օրինականութիւն վերականգնելն է, այլ նաեւ մեր տարագիր հայրենակիցների հայրենադարձութիւնն ապահովելը: Այս հողն ու

Շարք էջ 4

ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՆ ՄԱՍԻՍ

ԵՐԲ ՀԱՅՆ ՈՒ ՏԵՍԱՐԱՆՆ ԷԼ ԱՐԴԵՆ ԶԵՆ ԼՈՒԾՈՒՄ ԽՆԴԻՐԸ

Ժողովրդին հացով կամ տե- սարանով կերակրելու մասին կա- ռավարման սկզբունքը թէեւ շատ հին է, այդուամենայնիւ այն իր վրայ չի կրում ժամանակի փոշին եւ պահպանել է իր իմաստային պարզութիւնը նոյնիսկ այն կառա- վարման համակարգերի համար, որոնք հիմնուած չեն գիտելիքի եւ ինտելեկտի վրայ եւ նոր են միայն խօսում դրանց վրայ հիմնուելու մասին, ինչպէս օրինակ Հայաստա- նը: Հայաստանի այսպէս կոչուած նոր իշխանութիւնը կանգնած է հենց այդ դիլեմայի առաջ՝ հաց կամ տեսարաններ ժողովրդին: Այ- սինքն, կամ ժողովրդին հաց եւ տալիս, որպէսզի գապես նրա սոց- իալական դժգոհութիւնը, կամ էլ եթէ չեն կարող հացով կերակրել ժողովրդին, ապա նրան շեղում եւ տեսարաններով, որպէսզի նա կլան- ուած հետեւի դրանց ու մոռանայ հացի մասին, ինչպէս երեխաները:

որպէսզի իւրաջինները չգրաւեն տնտեսութեան բոլոր ոլորտները, միւսներին թողնելով միայն տնտե- սութեան ոսկորները:

Թուում է, թէ առաջիկայում, ելնելով այդ իրողութիւնից, հացի խնդիրը լուծելը վեր է լինելու իշխանութեան ուժից: Ներկայում, չունենալով հանրային վստահու- թիւն, իշխանութիւնը չի կարող ուսկի դիմել եւ կորցնել նաեւ իր իւրաջինների վստահութիւնը: Բայց այդ նոյն խնդիրը առաջանում է նաեւ տեսարանների պարագայում: Ժողովրդին դրանցով կերակրելու համար էլ անհրաժեշտ է նեղութիւն տալ իւրաջիններին, ընդ որում լաւ նեղութիւն տալ, որովհետեւ ի տար- բերութիւն իշխանութեան, հասարակութեան ինտելեկտն ու գիտե- լիքը բաւարարում են հասկանալու համար, որ օրինակ Արաբկերի կազմաստրի ստորաբաժանման ինչ որ աշխատակիցների ձերբակալելն ու նրանց դէմ քրէական գործ յարուցելը ամենեւին չի նշանա- կում, որ իշխանութիւնը խիստ պայքարէ սկսել կոռուպցիայի դէմ: Հասարակութեան գիտելիքն ու ինտելեկտը թոյլ են տալիս աւելի լաւ պատկերացնել Հանրապետու- թեան պետական կառավարման հա-

17, ԲԱՅՑ ՈՉ ԸԵՂԻՆԱԿԱՒՈՐ

Մայիսի 3-ի՝ Մամուլի մի- ջազգային օրուայ առթիւ մօտ 10 հոգի ինձ տուել են միեւնոյն բո- վանդակութեան հարցը՝ «Հայաս- տանում կա՞ ազատ մամուլ»: Այդ հարցերին կարելի է կամ շատ պարզունակ պատասխան տալ, կամ էլ ընկնել փիլիսոփայական թաւու- տը՝ պարզելու համար, թէ ինչ է իրականում ազատութիւնը: Այդ՝ երկրորդ տեսանկիւնից, լիակա- տար ազատ լրատուամիջոց աշ- խարհիս երեսին, հաւանաբար, չկայ, քանի որ չկայ կատարելապէս ազատ բիզնես: Ամենազարգացած եւ ամե- նաժողովրդավարական երկրում ԶԼՄ-ների նիւթական վիճակը կախ- ուած է ոչ միայն լրագրական նյութերի որակից, այլեւ տուեալ լրատուամիջոցից դուրս գտնուող գործօններից (մասնաւորապէս՝ գո- վազդից), իսկ դա չի կարող չսահ- մանափակել տուեալ թերթի կամ հեռուստաընկերութեան ազատու- թիւնը:

թիւնը մեզ չի հետաքրքրում», նրանք, մեղմ ասած, անկեղծ չեն. ամէն քայլափոխի նրանք գնում են քայլերի, որոնք հակասում են իրենց բիզնես-շահերին, միայն թէ ար- ժանանան իշխանաւորների բարե- հաճութեանը: Օրինակ, նախընտ- րական արշաւի ժամանակ փակում են քաղաքական թոք-շոունները՝ չնայած ակնյայտ է, որ այդ ժամա- նակահատուածում դրանք կունե- նան ամենաբարձր վարկանիշը եւ, հետեւաբար, կարող են գրաւել բազմաթիւ եւ «թանկարժէք» գո- վազդատուների: Կամ հրաժարում են վճարովի հիմունքներով հե- ուարձակել ընդդիմութեան տրա- մադրած նիւթերը: Ոչ, բարեկամ- ներ, դուք բիզնեսմէններ չէք, դուք իշխանութեան թոյլտուութեամբ գոյութիւն ունեցող «կանտորանե- ռի» աշխատակիցներ էք:

Բայց Հայաստանի (Ատրպէյ- ճանի, Թուրքմենստանի, Բելառու- սի) մամուլը բախում է բոլորովին այլ տեսակի սահմանափակումնե- րի. այստեղ իշխանութիւնը լծակ- ներ ունի կառավարելու լրատուա- միջոցները եւ թոյլ չտալու այն տեղեկատուութեան հրապարակու- մը, որն իր համար ցանկալի չէ: Մեր երկրի դէպքում այդպէս է վերահսկում հիմնականում հե- ոուստաթերթը, որի սպառողները 100 հազարաւոր մարդիկ են՝ ի տարբերութիւն թերթերի եւ ին- տերնետի, որոնք, եթէ բոլորը գու- մարենք, ընթերցում են տասնեակ հազարաւոր քաղաքացիներ, եւ որոնք այդ իսկ պատճառով աւելի թոյլ են վերահսկում: Երբ մեր հեռուստաընկերութիւնների տէրե- րը յայտարարում են՝ «մենք գոր- ծարարներ ենք, քաղաքականու-

Լուծումը, ճիշդն ասած, եւ տեսնում եմ «վերելից»: Այս կամ յաջորդ, կամ «յաջորդի յաջորդ» իշխանութիւնը պէտք է լինի այն- քան լայնախոհ, ազատամիտ եւ հանդուրժող, որ ի վիճակի լինի «բաց թողնել» հեռուստաթերթը: Կարելի է սկսել «Հ1»-ից, քանի որ այն, ըստ օրէնքի, կապ ունի իշխա- նական կառուցների հետ. եթէ մի հեռուստաընկերութիւն լինի ազատ (եւ, հետեւաբար, հեղինակաւոր), ապա միւսները, շարունակելով հին ոճով, պարզապէս կը կորցնեն հեռուստադիտողին եւ, այդ վտան- գը հաշուի առնելով, ի վերջոյ, ստիպուած կը լինեն վերափոխ- ուել: Բայց իշխանութիւնը (գոնէ առայժմ) զերադասում է ունենալ 17 ոչ հեղինակաւոր հեռուստաըն- կերութիւն: Հենց այդ նպատակով էլ փակուել է «Ա1+»-ը:

Կամ ժողովրդին հաց եւ տալիս, որպէսզի գապես նրա սոցիալական դժգոհութիւնը, կամ էլ եթէ չեն կարող հացով կերակրել ժողովրդին, ապա նրան շեղում եւ տեսարան- ներով, որպէսզի նա կլանուած հետեւի դրանց ու մոռանայ հացի մասին

պրոցեսը դեռ շարունակուել է, ինչը չի թաքցնում նոյնիսկ իշխա- նութիւնը: Այդ խնդիրը սակայն այդուամենայնիւ հնարաւոր կը լի- նէր լուծել, եթէ իշխանութիւնը կարողանար որոշակիօրէն նեղել իր իւրաջին օլիգարխներին եւ օլի- գարխակերպ պաշտօնեաներին: Սա- կայն դա թերեւս անլուծելի խնդիր է, որը յատուկ է բոլոր այն պետա- կան կառավարման համակարգե- րին, որոնք ձեւաւորում են եւ գործում ոչ թէ պետական օրէնքի, այլ պայմանաւորուածութիւնների հիման վրայ: Բանն այն է, որ այդ պայմանաւորուածութիւնների շրջանակում «նեղուել» հասկա- ցութիւնը տեղ չունի: Այսինքն, թերեւս հենց այդ հասկացութիւնը բացառելու համար է, որ շրջանց- ւում է օրէնքը, եւ համակարգը հիմնում է պայմանաւորուածու- թիւնների վրայ: Հետեւաբար, հա- մակարգի մասնակիցները նեղում են «նեղուել» հասկացութիւնից: Մինչդեռ հացի խնդիրը լուծելու համար իշխանութիւնը ստիպուած է նեղել իւրաջիններին ոչ միայն հարկերով ու մաքսատուրքերով: Դրանք ընդամենը ֆիսկալ խնդիր են լուծում, ապահովելով պիւտճէի վարձատրուող խաւի բարեկեցու- թիւնը: Մինչդեռ Հայաստանի բնակչութեան գերակշիռ մեծա- մասնութիւնը պիւտճէին տալիս է, բայց չի ստանում:

Դա նշանակում է իշխանու- թիւնը պէտք է իւրաջին օլիգարխ- ներին եւ օլիգարխակերպ պաշտօն- եաներին ստիպի, որ նրանք յարգեն աշխատանքային օրէնսգրքի կա- նոնները, նորմալ վարձատրեն աշ- խատողներին, նաեւ ապահովի հա- ւասար մրցակցային պայմաններ,

մակարգում կոռուպցիայի կառուց- ուածքը, եւ հասկանալ, որ եթէ ստորաբաժանումներում կո- ռուպցիա կայ, ապա դա ոչ թէ պատճառ է, այլ ընդամենը հետե- ւանք: Հետեւանք այն իրողութիւն- ների, որ առկայ են աւելի բարձր ատեաններում:

Բայց հացի ու տեսարանների դիլեման, իշխանութեան համար իր գրեթէ անլուծելիութեամբ, ման- րուք է այն խնդրի համեմատ, որ իշխանութեան համար առաջ է բերում մեր հասարակութեան, շա- տերի գնահատմամբ մի գուցէ փոքր, բայց բաւական ակտիւ մի խաւ, որի զգալի մասը կազմում են երիտասարդները: Խօսքը իրաւուն- քի ու ազատութեան համար պայ- քար մղող խաւի մասին է, որը ձեւաւորուել է նախագահի ընտ- րութիւնից յետոյ եւ բիւրեղացաւ Մարտի 1-ի ողբերգութիւնից յե- տոյ: Խնդիրն իշխանութեան հա- մար այն է, որ այդ խաւը հաց եւ տեսարաններ չէ, որ ուզում է, այլ իրաւունք եւ ազատութիւն: Այդ խաւի համար հեղինակութիւնն իրա- ւունքն է, իսկ հպարտութիւնը՝ ազատութիւնը, ինչն անհնար է դարձնում նրանց մեր ազգային քարոզչական խոհանոցի հիմնա- կան բլիւզով՝ հերոսներով ու հերոսամարտերով, հազարամեայ մշակոյթով եւ միասնականու- թեամբ, արտաքին թշնամիներով ու համաշխարհային դաւադրու- թեամբ կերակրելը, քանի որ ի տարբերութիւն իշխանութեան, այդ խաւի ինտելեկտուալ եւ տեղեկատ- ուական ռեսուրսը բաւականաց- նում է այդ ամէնի իրական արժէքը հասկանալու, եւ Հայաստանի պե- տութեանն ու քաղաքացիներին

ԱՐԱՄ ԱԲՐԱՀԱՄԵԱՆ «ԱՌԱԻՕՏ»

ՄԱՍԻՍ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ
ՊԱՇՏՕՆԱԹԵՐԹ՝
ՍՈՑԻԱԼ ԴԵՄՈԿՐԱՏ ԶՆՁԱԿԵԱՆ
ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ
Արեւմտեան Ամերիկայի Մրջամի

ԽՍԲԱԳԻՐ՝
ՏՕԲԹ ԱՐՇԱԿ ՊԱՋԱՆԵԱՆ
ԽՍԲԱԳՐԱԿԱՆ ԿԱԶՄ՝
ՍԱՅԱԿ ՌՈՒԹԵԱՆ
ՎԱԶԳԵՆ ԽՈՏԱՆԵԱՆ
ՅԱՐՈՒԹ ՏԵՐ ԴԱԻԹԵԱՆ

Գեո. (626) 797-7680
Ֆաքս. (626) 797- 6863
E-Mail: massis2@earthlink.net
http://www.massisweekly.com

MASSIS Weekly
Organ of the Armenian Social
Democratic Hunchakian Party of
Western USA
1060 N. Allen Ave.
Pasadena, CA 91104
Phone: (626) 797-7680
Fax: (626) 797-6863

(USPS 667-310) (ISSN 0744-334X)
Published Weekly
Except Two Weeks in August

ANNUAL SUBSCRIPTION RATES:
USA \$50.00, Canada \$60 (Second
Class), \$75.00 (Air Mail)
Overseas \$85.00 (2nd Class Mail),
\$125.00 (Air Mail).

All payments must be made in
US funds & Drawn on US banks.
Periodicals Postage Paid
at Pasadena CA.
Please Send Address Change To
MASSIS WEEKLY
1060 N. Allen Ave.
Pasadena, CA 91104

ՐԱՅԱՍԱՆ

ԱՇԽԱՏԱՆՔԱՅԻՆ ԽՄԲՈՒՄ «ԺԱՌԱՆԳՈՒԹԵԱՆ» ՆԵՐԿԱՅԱՑՐԱԾ ԹԵԿՆԱԾՈՒԹԻՒՆԸ ՄԵՐԺՈՒԵԼ Է

«ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆ ՌԱՏԻՈՅ»:
Նախագահ Սերժ Սարգսեանը մերժեց է «Ժառանգութիւն» կուսակցութեան առաջարկը, որ կուսակցութեան ղեկավար Բաֆֆի Յովհաննիսեանի փոխարէն Եւրախորհրդի խորհրդարանական վեհաժողովի առաջարկները իրագործման համար ստեղծուած աշխատանքային խմբում ներկայացուած լինի կուսակցութեան խորհրդարանական խմբակցութեան անդամ Ստեփան Սաֆարեանը: Այդ մասին «Ազատութիւն» ռադիոկայանին յայտնեց «Ժառանգութիւն» խմբակցութեան անդամ Անահիտ Բախշեանը:

«Իրենք սրանով հետեւեալ մասին յայտարարեցին՝ որ քաղաքական դաշտի դերակատարները մէջ ընդդիմութիւնը չկայ», - ասաց Անահիտ Բախշեանը: - «Մերժման պատճառը չենք կարողանում ընկալել: Դա կը լինէր քայլ դէպի երկխօսութիւն»:

Իշխող կոալիցիայի անդամ 4 կուսակցութիւնները հրապարակած յայտարարութիւնում ամփոսանք են յայտնում, որ Բաֆֆի Յովհաննիսեանը հրաժարուել է մասնակցել աշխատանքային խմբի աշխատանքին: «Ժառանգութիւն»-

ուժ նշում են, որ իրենց առաջնորդը հրաժարուել է մասնակցել աշխատանքային խմբի հաւաքներին, որովհետեւ այս օրերին Հայաստանում չէր լինելու:

«Քայլերը, որոնք արոււմ են իշխանութիւնների կողմից իբրեւ թէ ԵՆԽՎ-ի թիւ 1609 բանաձեւը իրականացնելու, իսկապէս իմիտացիա է: Մինչ այսօր որեւէ լուրջ քայլ՝ հասարակութեանը ցոյց տալու համար, որ իրենք պատրաստ են մեր երկրում ժողովրդավարական արժէքները ներդնելու, իսկապէս բացակայում է», - պնդեց Անահիտ Բախշեանը:

Ազգային ժողովի արտաքին յարաբերութիւնների մշտական յանձնաժողովի նախագահ, դաշնակցական Արմէն Ռուստամեանը, սակայն, ով նոյնպէս ընդգրկուած է աշխատանքային այդ խմբում, որպէս մերժման պատճառ մատնանշեց այն փաստը, որ Ստեփան Սաֆարեանը ԵՆԽՎ-ում հայաստանեան պատուիրակութեան անդամ չէ, իսկ աշխատանքային խմբում ընդգրկուած են միայն այն պատգամաւորները, ովքեր աշխատում են նաեւ ԵՆԽՎ-ում Հայաստանի պատուիրակութեան կազմում:

ԿՈՒՄՍՈՒՄԻ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՊԱՏՐԱՍ ԵՆ ԻՐԱԿԱՆԱՑՆԵԼ ԲԱՐԵՓՈՒՄՆԵՐ

ԵՐԵՒԱՆ, «ԱՅԲ-ՖԷ»:
Կոալիցիայի անդամ 4 կուսակցութիւնները յայտարարել են, թէ պատրաստ են իրականացնել բարեփոխումներ, որոնք կը նպաստեն Հայաստանում «կայուն ժողովրդավարական հաստատութիւնների զարգացմանը եւ օրէնքի գերակայութեան ապահովմանը»:

Յայտարարութեան մէջ ասուած է, որ այդ բարեփոխումները վերաբերում են «քաղաքական համակարգում ընդդիմութեան գործունէութեան հնարաւորութիւնների ընդլայնմանը, ընտրական գործընթացների նկատմամբ հանրութեան վստահութեան հակաբարձրացմանը, խօսքի ազատութեան եւ զանգուածային լրատուամիջոցների գործունէութեան անկախութեան ամրապնդմանը, դատական համակարգի լիարժէք համապատասխանեցմանը եւրոպական չափանիշներին»:

«Եւրոպական չափորոշիչներին համապատասխան՝ ընդդիմութեան իրաւունքների ամրագրումը պէտք է զուգակցուի քաղաքական դաշտի

բոլոր դերակատարների քաղաքական պատասխանատուութեան յստակեցմամբ, մամուլի ազատութիւնը՝ մասնագիտական էթիկայի կանոնների սահմանմամբ եւ իրաւական պարտաւորութիւններով, ցոյցեր եւ երթեր անցկացնելու իրաւունքը՝ օրինապահութեան, այլ քաղաքացիների իրաւունքների, ազատութիւնների ու երկրի անվտանգութեան ապահովմամբ», - նշուած է յայտարարութեան մէջ, որը ստորագրել են Հանրապետական կուսակցութիւնը, «Բարգաւաճ Հայաստան»-ը, Դաշնակցութիւնը եւ «Օրինաց Երկիր»-ը:

Կոալիցիան նաեւ երկխօսութեան կոչ է արել բոլոր քաղաքական ուժերին, կարեւորել է Եւրախորհրդի խորհրդարանական վեհաժողովի առաջարկութիւնների իրագործման նպատակով աշխատանքային խմբի ստեղծումը եւ ամփոսանք է յայտնել, որ «Ժառանգութիւն» խմբակցութեան ղեկավար Բաֆֆի Յովհաննիսեանը հրաժարուել է մասնակցել խմբի աշխատանքին:

ԽՈՇՈՐ ՀԱՐԿԱՏՈՒՆԵՐԻ ՎՃԱՐԱԾ ՀԱՐԿԵՐԻ ՄԵԾ ՄԱՍԸ ԱՆՈՒՂՂԱԿԻ ՀԱՐԿԵՐՆ ԵՆ

«ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆ ՌԱՏԻՈՅ»:
Հայաստանի ֆինանսների նախարարութիւնը հրապարակել է 2008 թուականի առաջին եռամսեակի հաշուետուութիւնը, որի համաձայն հարկային եկամուտները կազմել են 123 միլիարդ դրամ, ինչը աւելի քան 33 տոկոսով գերազանցում է նախորդ տարուայ նոյն ժամանակահատուածի ցուցանիշը:

Անկախ տնտեսագէտ Էդուարդ Աղաջանովը, սակայն, ուշադրութիւն է հրաւիրում այդ հարկերի կառուցուածքին՝ նշելով, որ այդտեղ կէսից աւելին (52 տոկոսը) աւելացուած արժէքի հարկն է:

«Աւելացուած արժէքի հարկը, որը գնի մէջ է մտնում, վճարում է սպառողը», - լրագրողների հետ հանդիպմանը ասաց Աղաջանովը: - «Հայաստանի բնակչութիւնը հաց գնելիս պետութեանը որպէս աւելացուած արժէքի հարկ աւելի շատ փող է մուծում, քան Հայաստանի ամբողջ բիզնեսները միասին վերցրած՝ շահութահարկ: Սա է աբսուրդը»:

11 տարի առաջ, ըստ նախկին վիճակագրութեան նախարար Աղաջանովի, աւելացուած արժէքի հարկը կազմում են հարկերի ընդամէնը:

Նր 30 տոկոսը, իսկ ուղղակի հարկերը՝ շահութահարկը, եկամտահարկը, տոկոսային շարաքերութեամբ աւելի շատ էին, քան այսօր: Անդրադառնալով պաշտօնական մէկ այլ տուեալի, թէ խոշոր հարկատուները վճարում են Հայաստանի հարկային եկամուտների մեծ մասը՝ Էդուարդ Աղաջանովը պնդեց. - «Դա սուտ է: Թուերով ճիշդ է, բայց որ նայում ես մուծած հարկերի կառուցուածքը, տեսնում ես, որ նա չի մուծել, սպառողն է մուծել»: Նրա խօսքով, խոշոր հարկատուների վճարած հարկերի մեծ մասը դարձեալ անուղղակի հարկերն են՝ աւելացուած արժէքի հարկը, սկզբիցային հարկը:

Անկախ տնտեսագէտը նաեւ թերահաւատօրէն է վերաբերում հարկային վարչարարութիւնը բարելաւելու մասին կառավարութեան յայտարարութիւններին, քանի որ, ըստ նրա, հարկային վարչարարութիւնն ասելով, կառավարութիւնը նկատի ունի հիմնականում հարկերի հաւաքումը: Մինչդեռ, իր կարծիքով, առաջնայինը հարկման այնպիսի ռեժիմներ ստեղծելն է, որ տնտեսավարող սուբեկտը ինքը ստուերից դուրս գայ:

ԱՐԹՈՒՐ ԲԱՂԴԱՍԱՐԵԱՆԸ ՆՇԱՆԱԿՈՒԵՑ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՆՎՏԱՆԳՈՒԹԵԱՆ ԽՈՐՀՐԴԻ ՔԱՐՏՈՒՂԱՐ

Նախագահ Սերժ Սարգսեանը հրամանագիր է ստորագրել Արթուր Բաղդասարեանին Ազգային Անվտանգութեան խորհրդի քարտուղար նշանակելու մասին:

Նախագահի մամուլը գրասենեակի փոխանցմամբ՝ Սերժ Սարգսեանի Մայիսի 4-ի մէկ այլ հրամանագրով հաստատուել է Ազգային Անվտանգութեան խորհրդի կազմը, եւ խորհրդի քարտուղարին յանձնարարուել է մէկամսեայ ժամկէտում նախագահի հաստատմանը ներկայացնել խորհրդի կանոնադրութիւնը:

Ազգային Անվտանգութեան խորհրդի կազմում ընդգրկուած են՝ հանրապետութեան նախագահը, Ազգային ժողովի նախագահը, վարչապետը, Սահմանադրական

ԱՐՄԱՆ ՄՈՒՍԻՆԵԱՆ. «ԻՇԽԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԵՆԻՎ-Ի ԲԱՆԱԶԵԻ ԿԱՏԱՐՄԱՆ ՈՒՂՈՒԹԵԱՄՐ ՈՐԵԻ ՔԱՅԼ ՉԵՆ ԿԱՏԱՐՈՒՄ»

«ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆ ՌԱՏԻՈՅ»:
Հայաստանի իշխանութիւնները Եւրոպայի խորհրդի խորհրդարանական վեհաժողովի բանաձեւի կատարման ուղղութեամբ որեւէ քայլ չեն կատարում: Այդ մասին այսօր «Ազատութիւն» ռադիոկայանին տուած հարցազրոյցում յայտարարեց Հայաստանի առաջին նախագահ Լեւոն Տէր-Պետրոսեանի գրասենեակի մամուլի խօսնակ Արման Մուսինեանը:

«Քաղաքատարկեալների մասով, ոչ միայն չեն կատարուում, այլ նաեւ ապրիլի 17-ից, եթէ ուզում ենք որպէս սկիզբ վերցնենք ԵՆԽՎ-ի բանաձեւը, դրանից յետոյ շարունակում են ոստիկանութիւնը եւ իրաւապահ մարմինները ոչ միայն բերման ենթարկել, առանց ծանուցագրերի գրոյցների հրաւիրել քաղաքացիներին, այլ նաեւ շարունակում են ձերբակալութիւնները», - ասաց Մուսինեանը:

Մասնաւորապէս, ըստ նրա, Ապրիլի 29-ին Արտաշատում ձերբակալուել է այդ քաղաքի բնակիչ Աշոտ Կարապետեանը, որին ոստի-

կանները սպառնացել եւ ծեծի են ենթարկել՝ ստիպելով ցուցմունքներ տալ, այդ ցուցմունքների հիմքով Մայիսի 1-ին ոստիկանութեան Արտաշատի բաժին են բերել Տափերական գիւղի բնակիչ Յովակիմ Գեորգեանին, նոյն գիւղի բնակչուհի Քնարիկ Գեորգեանին, ձերբակալուել է Թալինի շրջանում ընդդիմութեան ակտիւիստներից Լենդրուշ Տոնոյեանը:

«Շարունակում են երկարացուել կալանքի ժամկէտները, ընդ որում՝ մեր քաղաքատարկեալներից մեծ մասի հետ որեւէ քննչական գործողութիւն չի կատարուում, նրանք ուղղակի պահուում են այնտեղ: Ըստ էութեան, քրէական գործը չի քննուում, չի փորձուում պարզել դրա հանգամանքները, եւ դա մէկ անգամ եւս վկայում է, որ այդ քրէական գործերը ուղղակի շինծու գործեր են, որի հետեւում որեւէ բան չկայ, ուղղակի կայ քաղաքական պատուէր՝ այդ մարդկանց պահել անազատութեան մէջ», - պնդեց Արման Մուսինեանը:

ՄԱՐԴԱՄՊԱՆ ՔԱՂԱՔԱՊԵՏԸ ԱԶՍ Է ԱՐՉԱԿՈՒԵԼ

ԵՐԵՒԱՆ, «ԱՅԲ-ՖԷ»:
Արդեն մի քանի օր է՝ ազատութեան մէջ է Նոր Հաճընի նախկին քաղաքապետ Արմէն Քէշիշեանը (մականունը՝ Ուզբօ): Այս տեղեկատուութիւնը հաստատեց ՀՀ Արդարադատութեան նախարարութեան քրէակատարողական վարչութեան պետի մամուլի քարտուղար Արսէն Բաբեանը՝ «Ա1+»-ին յայտնելով, որ նա ազատ է արձակուել, քանի որ լրացել է նրա պատժամկէտը:

Պաշտօնավարման ժամանակ Արմէն Քէշիշեանը 2005թ. Սեպտեմբերի 24-ին ատրճանակով սպանել էր «Էլեկտրական ցանցեր» ընկերութեան Արգիշի մասնաճիւղի սնօրէն Աշոտ Մխիթարեանին վրայ: Արմէն Քէշիշեանը ազատագրուել էր 3 տարի 6 ամիս ժամկէտով:

Ի դէպ, ոստիկանութեան հաղորդագրութեան համաձայն՝ Ապրիլի 29-ին, Արմէն Քէշիշեանը կամաւոր յանձնել է 9 մմ տրամաչափի «Վիկինգ» սիպի ատրճանակի 99 փամփուշտ եւ 1 պահուսակ՝ յայտնելով, որ դրանք իրեն պատկանող զէնքերն են, որն առգրաւուել էր 2005 թ. Սեպտեմբերի 24-ին: 2005 թ. Սեպտեմբերի 24-ին Նոր Հաճընի քաղաքապետ Արմէն Քէշիշեանն հենց այդ իր մօտ եղած «Վիկինգ ՄՈՒ 466» սիպի 9 մմ տրամաչափի ատրճանակից էր կրակել եւ սպանել էր Աշոտ Մխիթարեանին:

Այդ զէնքը նրան նուիրել էր վաղամեռիկ վարչապետ Անդրանիկ Մարգարեանը:

ԼՈՒՐԵՐ

ԷՂՈՒԱՐԴ ՆԱԼԲԱՆԴԵԱՆԸ ԸԱՆԴԻՊԵԼ Է ԷԼՍԱՐ ՄԱՍԵՂԵԱՐՈՎԻ ԵՒ ՄԻՆՍԿԻ ԽՄԲԻ ԸԱՍԱՆԱԽԱԳԱՐՆԵՐԻ ԸՏՏ

«ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆ ՌԱՏԻՈՅ»:
Հայաստանի արտգործնախարար էդուարդ Նալբանդեանը Մայիս 6-ին Ստրասբուրգում՝ Եւրախորհրդում Ֆրանսիայի մշտական ներկայացուցչու թիւնում հանդիպել է Ատրպեյջանի արտգործնախարար էլմար Մամեդեարովի հետ, ապա կայացել է ընդլայնուած հանդիպում ԵԱՀԿ-ի Մինսկի խմբի համանախագահներ Բեռնար Ֆասիէի, Մեթիւ Բրայզայի, Եուրի Մերզլեակովի եւ ԵԱՀԿ-ի գործող նախագահի անձնական ներկայացուցչի Անձէյ Կասպրչիկի ներկայութեամբ:

Հանդիպումից յետոյ էդուարդ Նալբանդեանը լրագրողներին յայտնել է, որ նախարարների հանդիպումը կրում էր ճանաչողական բնույթ, երկու նախարարները կարծիքներ են փոխանակել Ղարաբաղի գործընթացի վերաբերեալ, ներկայացրել իրենց երկրների մօտեցումները եւ պայմանաւորուել շարունակել բանակցութիւնները: Նախարարները նախագահներին կը ներկայացնեն քննարկման արդիւնքները, եւ նախագահների կողմից կ'ընդունուեն հետագայ անելիքները:

Մինչ այդ նոյն տեղում՝ Ֆրանսիայի մշտական ներկայացուցչու թիւնում, Հայաստանի արտգործնախարարը հանդիպել էր Մինսկի խմբի համանախագահների եւ ԵԱՀԿ-ի գործող նախագահի անձնական ներկայացուցչի հետ:

Արտգործնախարարութեան մամուլի եւ տեղեկատուութեան վարչութեան փոխանցմամբ՝ հանդիպման ընթացքում քննարկուել են համանախագահների կողմից ներկայացուած առաջարկների հի-

ման վրայ բանակցութիւնների շարունակման հետ կապուած հարցեր: Էդուարդ Նալբանդեանը, բարձր գնահատելով մինչ օրս համանախագահների գործունէութիւնը եւ գործադրած ջանքերը, յայտնել է Հայաստանի պատրաստակամութիւնը՝ շարունակելու բանակցութիւնները լուծումներ գտնելու համար:

Հայաստանի արտգործնախարարը Ստրասբուրգում մասնակցում է Եւրախորհրդի Նախարարների կոմիտէի 118-րդ նստաշրջանին: Նա հանդիպումներ է ունեցել նաեւ Եւրախորհրդի գլխաւոր քարտուղար Թերի Դեւիսի, Եւրախորհրդի Խորհրդարանական վեհաժողովի նախագահ Լուիս Մարիա դե Պուչի եւ Եւրախորհրդի մոնիտորինգի Ազոյի յանձնախմբի անդամ-դեսպանների հետ:

Արտգործնախարարը Եւրախորհրդի պաշտօնեաներին վստահեցրել է, որ Հայաստանում ժողովրդավարական հաստատութիւնների գործունէութեան վերաբերեալ ԵՆԽՎ-ի ընդունած թիւ 1609 բանաձեւի դրոյթները գտնուած են երկրի իշխանութիւնների ու շահբաւութեան կենտրոնում, եւ ներկայացրել է այդ բանաձեւում ամփոփուած, ինչպէս նաեւ ընտրական գործընթացների բարելաւման վերաբերեալ միջազգային եւ մասնագիտական կազմակերպութիւնների այլ առաջարկների իրագործման ուղղութեամբ կատարուող քայլերը:

Քննարկուել են նաեւ Լեռնային Ղարաբաղի հակամարտութեան կարգաւորման գործընթացի հետ կապուած հարցեր:

ԼԵՒՈՆ ՏԵՐ-ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

Շարունակուած էջ 1-էն

անկողմնակալ հետաքննութիւնը: Յետընտրական շրջանին կատարուածի հիմնական պատասխանատու նկատելով Ռոբերդ Քոչարեանին, Սերժ Սարգսեանի մասին առաջին նախագահ ըսաւ հետեւեալը. - «Նրա պատասխանատուութեան չափը կախուած է այն

կայն, այդ երկխօսութիւնը դիտելով ոչ թէ որպէս կողմերից մէկին ծնկի բերելու միջոց, այլ որպէս երկրում իրական բարեփոխումներ իրականացնելու եւ քաղաքական գործունէութեան նորմալ դաշտ ստեղծելու պատեհութիւն: Դրա համար անհրաժեշտ է, որ Հայաստանի կառավարութիւնը նախ եւ առաջ լիապէս կատարի Եւրախոր-

Գոնկրէսի մասնակիցները կը փորձեն մուտք գործել դահլիճ

դիրքորոշումից, որը նա կը դրսեւորի Մարտի 1-ի ոճրագործութեան անկողմնակալ հետաքննութեան ապահովման գործում: Սարգսեանը իր անմեղութիւնը ապացուցելու աւելի յարմար եւ շահաւէտ միջոց չունի, քան համաձայնել այդ ոճրագործութեան հանգամանքների միջազգային, անկախ հետաքննութեան անցկացմանը»:

հուրդի Խորհրդարանական վեհաժողովի Ապրիլի 17-ի թիւ 1609 բանաձեւի՝ որպէս երկխօսութեան նախապայման ներկայացուած պահանջները. Մարտի 1-ի իրադարձութիւնների անկախ, թափանցիկ եւ վստահելի հետաքննութիւն, քաղաքատարկեալների ազատ արձակում, ժողովներ, հանրահաւաքներ, ցույցեր, երթեր, անցկացնելու մասին օրէնքի լրացումների չեղեալ յայտարարում եւ այլն»:

Հայաստանի մէջ ստեղծուած իրավիճակէն միակ ելքը յայտարարելով նախագահի ու խորհրդարանի արտահերթ ընտրութիւնները, Լեւոն Տէր-Պետրոսեան յայտնեց, որ այժմ ընդդիմութիւնը կանգնած է «չարժմանը նոր բովանդակութիւն հաղորդելու մարտահրէժի առջեւ», եւ առաջարկեց շարժումը օժտել կազմակերպչական նոր ձեւով ու նոր անուանումով՝ Հայ Ազգային Գոնկրէս: Հետագային չբացառելով նոյնիսկ կուսակցութեան վերածելը, - «Ձի բացառում նաեւ, որ կուսակցութիւնը իր գործունէութիւնը հիմնականում ծաւալի ստուերային կառավարութեան միջոցով, ինչի առաւելութիւնները յայտնի են ողջ քաղաքակիրթ աշխարհին», ըսաւ Լեւոն Տէր-Պետրոսեան:

Ողջունելով հանդերձ վարչախումբի դէմ պատժամիջոցները, Տէր-Պետրոսեան յայտնեց, որ խորապէս անհանգստացած է Հայաստանի դէմ ծրագրուող տնտեսական պատժամիջոցներու վերաբերեալ յայտարարութիւններէն:

«Համաժողովրդական շարժման անունից ես դիմում եմ Ամերիկայի Միացեալ Նահանգների կառավարութեանը եւ «Հազարամեակի մարտահրաւէր» ծրագրի վարչութեանը՝ ինդրելով գերծ մնալ Հայաստանին յատկացուող օգնութիւնները նուազեցնելու կամ դադարեցնելու մտադրութիւնից»:

Լեւոն Տէր-Պետրոսեան իր ելոյթի մէջ խիստ քննադատութեան ենթարկեց Արեւմուտքը՝ մասնաւորապէս եւրոպական կառույցները, որոնք կը թերանան Հայաստանի ժողովրդի առջեւ նաեւ իրենց ստանձնած պարտաւորութիւններէն, սկսած՝ «Ա1+»-ին եւ «Նոյնան Տապան»-ին եթեր վերադարձնելու անոնց անկարողութենէն, մինչեւ նախագահի վերջին ընտրութիւններու ու յետընտրական իրադարձութիւններու գնահատականները:

ՔԱՂԲԱՆՏԱՐԿԵԱԼՆԵՐԻ ԿՈՍԻՏԵԻ ՈՒՂԵՐՁ

Ամտեսելով Եւրոխորհրդի բանաձեւը, իշխանութիւնները ամէն ինչ անում են քաղբանտարկեալների հնարաւորինս երկար հասարակութիւնից մեկուսացնելու համար: Մենք լի ենք վճռականութեամբ, այս ամէնը երկար տեւել չի կարող: Յաղթելու ենք: Հիմնականում մարդկանց դատապարտում են ոստիկանական կեղծ գեկոյցների հիման վրայ՝ չունենալով ոչ մի ապացոյց: Հայաստանի Հանրապետութիւնում կեղծիքը, դաւադրութիւնը, զրպարտութիւնը, դատական իշխանութեան գէնքն են դարձել՝ անմեղ մարդկանց դատապարտելու գործում: Երկու ամիս անց ողբերգական իրադարձութիւններից՝ նախաքննական մարմինը այդ սպանութիւնների առնչութեամբ ոչ մի քննական գործողութիւն չի կատարել: Մեր ընկերներից եւ ոչ մէկը մինչ օրս չի հարցաքննուել սպանութիւնների դրուագներով, քանզի ամենատեղեկացուածը այս գործերով հենց Հայաստանի Հանրապետութեան իշխանութիւններն են, քանի որ մարդասպաններին ճանաչում են անուն առ անուն: Մարտի 1-ի ողբերգութիւնը հիմք ընդունելով՝ սրանք 1 նպատակ են հետապնդում: Ծիծով մեղադրանքներով վարկաբեկել Լեւոն Տէր Պետրոսեանի գլխաւորած համաժողովրդական Շարժումը, մեզ՝ նրա կողմնակիցներիս, հնարաւորինս երկար պահել կալանավայրերում: Կոմիտէն ողջունում է Կոնգրեսի մասնակիցներին, ցանկանում բաւարար եռանդ եւ կամք:

- Յաղթելու ենք
- Պայքար, պայքար մինչեւ վերջ:
- Քաղբանտարկեալների Կոմիտէ

Ս.Դ. ՀՆՉԱԿԵԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԿՈՉԸ

Շարունակուած էջ 1-էն
Չուրը ոչ մէկի սեփականութիւնը չէ, այս երկրում մենք հիւր չենք, այլ՝ տանտէր եւ իրաւունքների հետ միասին ունենք նաեւ պարտականութիւններ: Յիշէք այն հանգամանքը, որ թողնելով Ձեր եւ Մեր Հայրենիքը, դուք Չուր էք լցնում ռեժիմի ջրաղացին, քանի որ նրանց ամենամեծ ցանկութիւնը Ձեզ՝ գիտակից եւ ակտիւ քաղաքացիներիդ, արտագաղթի մղելն է:

Սա մեր երկիրն է, եւ մենք պէտք է յստակ գիտակցենք: Ոչ ոք չի կարող մեր հողուց հանել Ազատութեան եւ Արդարութեան համար մղուող պայքարի ձգտումը: Մենք՝ մեր երկրի արժանաւոր գաւակներս, պարտաւոր ենք պայքարել յանուն մեր երեխաների պայծառ ապագայի եւ քաղել մեր յաղթանակի պտուղները:

Ս.Դ. Հնչակեան կուսակցութեան Հայաստանի վարչութիւն

Ձեր Ծանուցումները Վստահեցէք
«Մասիս» Շաբաթաթերթին
T: (626) 797-7680 F: (626) 797-6863
massis2@earthlink.net

ՐԱՅԱՍՏԱՆ

Ս.Դ. ՅՆՉԱԿԵԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԼԻԻՏՄԻԼԱ ՍԱՐԳՍԵԱՆԻ ԽՕՍՔԸ ԶԱՄԱԺՈՂՈՎՐԴԱՅԻՆ ՇԱՐԺՈՒՄԻ ՄԱՅԻՍ 2-Ի ԳՈՆԿՐԵՄԻՆ

Յարգելի Պարոն Նախագահ, կոնգրեսի յարգարժան մասնակիցներ: Թող տուէք Ս. Դ. Յնչակեան կուսակցութեան անունից ողջունել Զեյ: Համաժողովրդական շարժման առաջին կոնգրեսը խնդիր էր դրել նախագահական ընտրութիւնների միջոցով երկրում վերականգնել Սահմանադրական կարգը, համախմբել հասարակութեանը, վերականգնել նրա հաւատը ապագայի նկատմամբ: Առաջին խնդիրը մեզ չյաջողուեց իրականացնել, քանի որ Շարժումը որդեգրել էր քաղաքակիրթ պայքարի ճանապարհ, իսկ մեր դէմ իշխանութիւնը պայքարում էր օրինազանց, բիրտ ուժի, հակաժողովրդական մեթոդների կիրառմամբ: Բոլորս հասկանում ենք, թէ ինչու իշխանութիւնը այդ ճանապարհով գնաց եւ կարիք չկայ կրկնուելու: Սակայն, չեմ կարող չնշել, որ նորանկախ Հայաստանի պատմութեան մէջ այսպիսի վայրագութեան դրսեւորում, ինչպիսին Մարտի 1 է չի եղել, երբ հայ գինուորին հրամայուեց կրակել հայ ժողովրդի վրայ:

Լիւտմիլա Սարգսեան

այլեւ Հայաստանի միջազգային վարկը: Ամէն քայլափոխի խախտելով Եւրոկառուցցների առջեւ ստանձնած պարտաւորութիւնները, երկիրը դնում են ծիծաղելի, անլուրջ վիճակի մէջ եւ ստեղծում բազմաթիւ նոր սպառնալիքներ ու մարտահրաւէրներ ազգային անվտանգութեանը: Այսօր էլ, իբր ընդառնալով ԵՆԽՎ-ի բանաձեւին, ազնիւ, անմեղ մարդկանց ձերբակալում են քաղաքական հայեացքների համար՝ աշխարհին նրանց ներկայացնելով որպէս քրէական յանցագործներ՝ փորձելով խուսափել քաղաքական բանտարկեալ ունենալու փաստից:

Փոխելով քաղաքատարկեալների խափանման միջոցը՝ նրանց վրայից չեն հանուում մեղադրանքները՝ դրսի համար առողջացման իմիտացիա ստեղծելով: Մենք չենք կարող համակերպուել այս գործեւորածին: Մենք պահանջում ենք

Ազատութիւնը, արդարութիւնը, արժանապատուութիւնը այլեւս դատարկ հնչիւններ չեն եւ դարձել են հասանելի նպատակ պայքարող հայի համար

Ակնյայտ փաստ է, սակայն, որ Շարժմանը յաջողուեց 10-ամեայ թմբիրից յետոյ արթնացնել հայ հասարակութեանը, բարձրացնել նրա քաղաքացիական գիտակցութիւնը եւ մասնակիցը դարձնել երկրում տեղի ունեցող գործընթացներին: Ազատութիւնը, արդարութիւնը, արժանապատուութիւնը այլեւս դատարկ հնչիւններ չեն եւ դարձել են հասանելի նպատակ պայքարող հայի համար: Այս բոլոր համար մենք պարտական ենք նախ եւ առաջ հիմնադիր նախագահ Լեւոն Տէր Պետրոսեանին:

ազատ արձակել մեր ընկերներին եւ ճանաչելով բոլոր կալանաւորումները անօրինականութիւնը՝ պատասխանատուութեան ենթարկել դրանք իրականացնողներին:

Սոցիալ Դեմոկրատ Հնչակեան կուսակցութիւնը չի կարող հանդուրժել պետութեան եւ պետականութեան նկատմամբ նման անլուրջ մօտեցումները, քանզի դրանք անհեռանկարային են դարձնում հայութեան գոյատեւումը հայրենիքում եւ վտանգի տակ դնում հայապահպանման ինդիքը սփիւռքում: Ես հասկանում եմ, որ այս ուժի մին շատ ցանկալի կը լինէր ազատուել եւս կէս միլիոն գիտակից քաղաքացիներից, որոնց համար չեն կարող բանտերում տեղ ապահովել: Ուստի մեր բոլորի խնդիրն է կանխել ուժի մի այս հակահայրենական քաղաքականութիւնը՝ յոյս ներշնչելով մեր հայրենակիցներին, որ մօտ ապագայում երկիրը կը մտնի զարգացման նոր փուլ, որտեղ կը գերիշխեն սոցիալական արդարութիւնը, օրինականութիւնը եւ համերաշխութիւնը:

Ես վստահ եմ, եւ կոնգրեսի բոլոր մասնակիցները եւ կոնգրեսի որոշումներին անհամբեր սպասող հասարակութիւնը, վճռական է այս իշխանութիւններից վերջնականապէս ձերբազատուելու եւ երկրում օրինականութիւն հաստատելու գործում:

Յաղթելու ենք:

ԵՐՈՂԱԿԱՆ ՇԱՐԵՐ ԵՒ ԽԱՂԵՐ

Անկախութեան հռչակումից յետոյ անդամագրուելով եւրոպական տարբեր կառույցներին, վաւերացնելով Եւրոպայում գործող մի շարք պայմանագրեր՝ Հայաստանն ընտրեց այդ ապրելակերպը, բնականաբար, իր վրայ պարտաւորութիւն վերցնելով կեանքի տարբեր բնագաւառները համապատասխանեցնել եւրոպական չափանիշներին:

Վահան Շիրխանեան

Այս համատեքստում վերլուծելով Հայաստանի եւրաինտեգրման անցած տասը տարիները՝ պաշտպանութեան նախկին փոխնախարար, ՄԴՀԿ անդամ Վահան Շիրխանեանը մեղադրում է եւրոպական կառույցներին Հայաստանի պարտաւորութիւնների կատարման նկատմամբ պատշաճ վերահսկողութիւն չիրականացնելու, աւելին՝ իրենց թերացումներում Հայաստանի իշխանութիւններին աջակցելու, խրախուսելու մէջ. «Եւրախորհրդին անդամագրուելուց յետոյ Հայաստանում անց են կացուել 2 նախագահական, 2 Աժ ընտրութիւններ, մէկ Սահմանադրական հանրաքուէ: Բոլորը եղել են հիմնովին կեղծուած: Բայց դրանց յաջողութիւնը մեր շնորհաւորանքները: Միամտութիւն է կարծել, թէ եւրոպական կառույցները պատշաճ տեղեկացուած չեն: Ուրեմն, շատ լաւ գիտեանալով, որ ընտրութիւնները Հայաստանում ուղեկցուել են համատարած ընտրակաշառքով, հետապնդումներով, բռնութիւններով, քուէների թալանով՝ այնուամենայնիւ, շնորհաւորում եւ լեզիտիմացնում էին ուժի մի»: Մեր գրուցակիցը համարում է, որ՝ «Սա աչքակապութիւն է, երկակի ստանդարտների ուղղակի կիրառում՝ մի երկրում քուէների գողանալ թող չենք տայ, միւսում՝ թող կը տանք, իսկ երրորդում կը խրախուսենք, որ ամէն կերպ պահպանի իշխանութիւնը: Մարտի 1-ը ցնցեց աշխարհին, իսկ իրենք ասում են՝ «ենթադրեալ քաղաքատարկեալներ...»: Այսպիսի կառույցների հետ մենք պայծառ ապագայի՝ ինչպէս իրենք են ներկայացնում, հասնել չենք կարող»: Անգլիայի, Ֆրանսիայի եւ այլ երկրների նման վարքագիծը մեր գրուցակիցն այսպէս է բացատրում. «Միայն սեփական ազգային շահերի հետապնդումով, որոնց աւելի հեշտ է հասնել, եթէ այստեղ թող եւ ոչ լեզիտիմ, այսինքն՝ մանիպուլյացիաների ենթակայ իշխանութիւն լինի»:

այն ժամանակ, երբ չի ունեցել ընդգծուած լիզեր: Ժողովուրդը միշտ քուէարկել է այս իշխանութիւնների դէմ: Այլ բան է, որ մենք պէտք է տարանջատենք եւրաքաղաքակիրթութիւնը, որը համաշխարհային արժէք է, այսօրուայ եւրաշխարհի վարած քաղաքականութիւնից, որի առաջին գոհը ինքը Եւրոպան է»: Այն, որ շատ գործիչներ 2008 թ. նախագահական ընտրութիւնների վերաբերեալ ընդունած ԵՆԽՎ բանաձեւը որակում են «բաւականին կոշտ», մեր գրուցակիցի մօտ թերահաւատութիւն է առաջացնում. «Մնում է շնորհակալութիւն յայտնել ԵՆԽՎ-ին, որ չնկատեց 2003-ի, 2004-ի Ապրիլին կալանաւորուած քաղաքատարկեալներին, իսկ այսօր աչքերը բացեց: ԵԱՀԿ առաջին գեկուցն էլ ինձ չի զարմացնում: Ընտրութիւնները իրօք ընթացել են Հայաստանի համար նրանց սահմանած ստանդարտներով, ինչի արդիւնքում պէտք է ձեւաւորուէր մաքսիմալ կառավարող իշխանութիւն: Եւրաինտեգրացումը Հայաստանում տեղի է ունեցել Հայաստանի իրականութեան հետ ոչ մի կապ չունեցող, օտար կլիշեներով, եւ մենք այսօր ունենք հակաժողովրդավարական, հակաշուկայական, հակասահմանադրական, վայրագ լիբերալիզմի երկիր: Արժէ՞ արդեօք սրա համար նրանց շնորհակալութիւն յայտնել»:

«Առաւօտի» դիտարկմանը՝ ազատական տնտեսութեան հիմքերը Հայաստանում դրուեցին առաջին նախագահի օրօք, ում նախագահական ընտրութիւններում սատարեց ու շարունակում է սատարել ՄԴՀԿ-ն, Վահան Շիրխանեանը պատասխանեց. «Առաջին նախագահի ժամանակ տեղի ունեցաւ հողի սեփականաշնորհում, որը հնարաւորինս արդար եւ ճշմարիտ ճանապարհով եղաւ: Այնուհետեւ սեփականաշնորհուցին մանր օբեկտները: Ամենալուրջ ու վայրագ սեփականաշնորհումը իրականացուել է Ռոբերտ Գոչարեանից սկսած՝ կապի, ոսկու համակարգեր, կոնեակի գործարան, էլեկտրացանցեր, հակա գործարաններ»:

ՆԵԼԼԻ ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ «ԱՌԱՒՕՏ»

ԿԱՐՁՈՒ ՄՐԱՆ ՓԱՍՏԻՆԱՅԻ ՄԷՋ (200 ԸՈԳԻ ԸԱՄԱՐ) ԱՄԵՆ ՏԵՍԱԿ ԱՌԹՆԵՐՈՒ ԸԱՄԱՐ 1060 N. ALLEN AVE. PASADENA ԸՆՈԱՉԱՅՆԵԼ (626) 797-7680

ԱԶԳԱՅԻՆ

ՈՂՋՈ՛ՅՆ ՆԻԿՈՒ ՓԱՇԻՆԵԱՆԻՆ

ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻ ԽԻՂՃԻՆ ՁԱՅՆԸ

Պետութիւնից էլ բարձր է մարդը եւ նրա ազատութիւնը:

ԼԵՆՈՆ ՏԷՐ-ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

ՄԱՀԱԿ ԹՈՒԹՅԱՆ

Եթէ այս ինքնակոչ «տղամարդը» յամառի մնալ Հայաստան, կարելի է անվարան հաստատել թէ Ռոբերդ Քոչարեանը շուտով պիտի չունենայ փախչելիք տեղ: Ազատութեան հրապարակի վրայ, իր բառերով, «թատրոն խաղացողները» իր ոճրային գանկէն ներս պիտի խրեն վերջին տասնամեակի հայաստանեան սա տխուր իրողութիւնը – Քոչարեանի մտային նենգութիւնն էր այն գլխաւոր պատճառը որ, ոճրային անբարտաւանութեամբ, անմենաշնորհեալ եզակի տղամարդ համարեց ինքզինք, երկրի ամբողջ ժողովուրդին ասպարէզ կարգաց թէ իրմէ գատ «Հայաստանում տղամարդ չկայ», նախագահի նուիրական կոչումը շփոթեց խուլիգանական իմաստազուրկ պոռոտախօսութեան հետ, եւ իր գործած ոճիրներով ապացուցեց այդ տգիտութեան ահաւոր համեմատութիւնները:

Միտքի Նիկոլ Փաշինեան, քու «Հայկական ժամանակ»-ի մէջ լոյս տեսած «Պետութիւնն է Մարդու Համար» յօդուածը այնքան դիպուկ ճշգրտութեամբ արտաբանութիւնը կուտայ քոչարեանական խելագարութեան սինտրոմին: Ախտանշումը կը սկսի իր չկայացած տղամարդու գառանցանքներով, ապա կ'անցնի պողպատեայ ընդդիմութեամբ գինք ձաղկող ամբողջ ազգի մը քաջարի տղամարդկանց բովէն, որմէ ետք կը նշէ պետականութեան եւ օրինականութեան իր խոր տգիտութեան արտառոց տափակութիւնները, հասնելու համար իր պաշտօնի կատարեալ անանկացման ու ոճրային վերջաբանին՝ ձերբակալութիւններուն, բանտարկութիւններուն եւ մարդասպանութիւններուն:

Որքան յստակ կերպով բանա-

ձեւած եւ վերջին ամիսներու քաղաքական պայքարի էութիւնը բնութագրող սկզբունքային սա կեղրունական երկընտրանքը –

«Պետութիւնն է մարդու համար, թէ՞ մարդը՝ պետութեան,

«Օրինականութիւնն է քաղաքացու համար, թէ՞ քաղաքացին՝ օրինականութեան,

«Կայունութիւնը պէտք է ծառայի մարդուն, թէ՞ մարդը՝ կայունութեանը»,

Ու հաստատակամ կը յայտարարես թէ, պայքարի քու ընկերներուդ նման, դուն եւս ամուր կանգնած ես՝ հայրենիքին առաջադրուող այս նո՛ր բայց հիւն ալլընտրանքի կողքին:

Մարդո՛ւ կողքին:

Հայ ժողովուրդի՛ կողքին:

Ինչպէս շեշտուեցաւ համաժողովուրդական շարժման 2 Մայիս 2008-ի երկրորդ համաժողովին (congress), Հայաստանի ժողովուրդը քաղաքացիական գիտակցութեան աննախընթաց զարթօնք ապրեցաւ Մարտ 1-ին: Արտաքնապէս հլու, յարաբերաբար կրաւորական եւ միշտ համբերատար հայ ժողովուրդը այլակերպուեցաւ, վերափոխուեցաւ, կազմակերպուեցաւ այդ օր: Իր քաղաքական առաջնորդ ԼԵՆՈՆ ՏԷՐ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ ԻՆՔ ԵՆԱ, իմ կարծիքով, հոգեփոխուեցաւ էսպէս: Ղարաբաղեան շարժման նախկին առաջնորդը այս անգամ եւս հետեւեցաւ ժողովուրդի իմաստութեան: Իր բազմադարեան իմաստութեամբ, ի վերջոյ ժողովուրդն է իր գերագոյն, ճշմարիտ ուղեցոյցը՝ մանաւանդ երկրի մը ճակատագրական այնպիսի պահերուն գորս ապրեցաւ Հայաստան աշխարհը վերջին ամիսներուն: Նոյնպիսի այլափոխութեան ականատես եղանք շարժման միւս առաջնորդներուն մօտ, որպիսիք են Հանրապետութիւն կուսակցութեան Արամ

Սարգսեանը, ՀԺԿ-ի Ստեփան Դեմիրճեանը, ՄԴՀԿ-ի Լիւդմիլա Սարգսեանը եւ ուրիշներ:

Այս չքնաղ երկիրը, Հայաստանը, այլեւս կը պատկանի իր հպարտ, ազատ եւ անկախ քաղաքացիներուն, ինչպէս բանաձեւեց Արամ Սարգսեանը – եւ ոչ թէ բռնատիրութեան աւագակապետներուն եւ հարստապետական քառասուն ընտանիքներուն կամ աւագակներուն: Արեւի լոյսին պէս թող յստակ ըլլայ ասիկա: Եթէ անհրաժեշտ է, սպիտակ թուղթի վրայ սեւ տառերով թող միանգամ ընդմիջտ արձանագրուի՝ Հայաստանի Հանրապետութեան Սահմանադրութեան առաջին էջին վրայ:

Կը միանամ քեզի, արդար ըմբոստութեամբ ժողովուրդի խիղճին ձայն տուող իմ բարեկամ Նիկոլ Փաշինեան: Այո՛, թէլ է պէտք այն կեղծ «օրինականութեան», սուտ «կայունութեան» եւ մաֆիական «պետութեան» վրայ որ չի պաշտպաներ քաղաքացին, իր իրաւունքներն ու արժանապատուութիւնը որ մարդասպանին ազատութիւն կը շնորհէ, իսկ ազգային հերոսը ծաղրուծանակի կ'ենթարկէ. եւ որ կը պահանջէ հնազանդիլ աւագակապետական գոյգին: Որու գերագոյն նպատակն է թախանջիներու եւ ոճրագործներու տիրապետութեան հաստատուած կարգավիճակի պահպանումը:

Հակառակ իր կեանքի դժուակ պայմաններուն, այսօր վճռական պայքարի ելած է Հայաստանի ժողովուրդը իր երիտասարդութեան եւ ուսանողութեան հետ միասին: Ան լաւատեսութեամբ ու յաղթանակի նպատակասլացութեամբ կը մարտնչի իշխանութեան ողորմելի անպատասխանատուներուն դէմ: Ասիկա ի հարկէ չեն կրնար հանդուրժել պե-

տութիւն խաղացող քրէական յանցագործները՝ վերէն վար բոլոր մակարդակներու վրայ: Նոյնպէս չեն կրնար հանդուրժել երբ երիտասարդներ ու պատանիներ, ուսանողներ եւ աշակերտներ կը խանդավառուին պայքարողներու օրինակով – բան մը որ կը նշանակէ մերժողական կեցուածք՝ անոնց ստրկացումն ու կոյր հնազանդութիւնը ջատագովող իշխանութեան հանդէպ:

Երեւակայութենէ գուրկ, գաճաճ բռնակալները կը սարսափին՝ քեզ նման անբասիր, պարկեշտ ու ժողովրդամուէր երիտասարդութեան անդրդուելի խոյանքէն, գաղափարական խիզախ մարտակոչէն: Անոնք ահուդողով կը լեցուին ամէն անգամ որ քեզ նման ազատ մամուլի քաջասիրտ ներկայացուցիչները ժողովուրդին յայտնեն թէ մերկ է գեղձարարութեամբ գահը գողցած անարժան ու ոճրագործ «թագաւորը»: Ահա թէ ինչո՛ւ անոնք կատաղօրէն կը բարբաջեն՝ քեզ ու քու նման հերոսական երիտասարդները «Ֆիզիքապէս ոչնչացնելու» լիմար պատուէրներով ու սաղրանքներով:

Պատի՛ւ երիտասարդ լրագրողի քու անշեղ պարկեշտութեան, յարատեւութեան, հետեւողականութեան ու քաջութեան: Թող մի՛շտ հնչէ ճշմարտութեան քու ազատ ու անկաշկանդ ձայնը, սիրելի՛ երիտասարդ պայքարի ընկեր:

Իշխանութեան անսկզբունք վարձկաններ՝ ու կամազուրկ դահիճներ՝, վար առէք ձեր արիւնտտ թաթերը: Չհամարձակի՛ք դպչիլ Հայաստանի պարծանքն եղող մեր արթուն երիտասարդութեան արժանաւոր ներկայացուցիչ Նիկոլ Փաշինեանին: Մեր խաչեցեալ ժողովուրդի մշտարթուն հակող խիղճին ձայնն է ան:

ՀԱՅՑ. ԱՌԱՔԵԼԱԿԱՆ ԵԿԵՂԵՑԻ ԱՐԵՒՍՏԵԱՆ ԹԵՄ

ԳԵՐՇ. Տ. ՅՈՒՎԱՆ ԱՐՔ ՏԵՐՏԵՆԱՆ ԱՌԱՋՆՈՐ ԱՐԵՒՍՏԵԱՆ ԹԵՄԻ

ՔԱՀԱՆԱՑԱԿԱՆ ՁԵՌՆԱՂՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՕԾՈՒՄ ՊԻՏԻ ՇՆՈՐՀԷ

ԲՐՇ. ՎԱՀԷ ԱՐԿ ԱՐՈՎԵՆԻ ԵՒ ԲՐՇ. ՄԱՅՈՍ ԱՐԿ ՇԱՀԱԲԱՋԵԱՆԻ

Տեղի պիտի ունենայ Հինգշաբթի, Մայիս 29, 2008ին Երեկոյեան ժամը 6.30ին Հոլիվուդի Աք. Յովհաննու Կարապետ Եկեղեցւոյ մէջ

Եկեղեցւոյ Հասցէն
1201 North Vine St., Hollywood
Հեռ. (323) 465-9008

Արարողութենէ ետք՝ Հիւրասիրութիւն Մուրփի նուէր՝ \$ 100

Տեղեր ապահովելու համար հեռոձայնել Եկեղեցւոյ Հոգեւոր Հոլիւ՝ Տէր Մանուկին (818) 429-9843

ՄԱՅՐԵՐՈՒ ՕՐՈՒԱՅ ՆԱԽԱՃԱԾ

Կազմակերպութեամբ՝
Հ.Մ.Մ.-ի Տիկնաց Միութեան

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԾՈՒԽ ՅԱՅՏԱԳԻՐ

Օրուայ Հիւրեր՝
Բանախօս՝ Տիկին Արաքսի Թաթուլեան
Երգչուհի՝ Մարգարիտ Ծահիճեան

Կիրակի, 11 Մայիս 2008
առաւօտեան ժամը 10:00-ին
Հ.Մ.Մ.-ի Կարօ Սողամալեան սրահին մէջ
1060 N. Allen Ave., Pasadena

Մուտքի նուէր՝
\$20.00

Տոմսերու համար դիմել՝
Կարիճեից
(626) 755-4773
կամ Ծովիկից
(626) 429-8366

ԳԱՂՈՒԹԱՅԻՆ

ԱՐԵՒՍՏԵԱՆ ԹԵՄԻՍԱՅՐ ՏԱԾԱՐԻ ԿԱՌՈՒՑՄԱՆ ԱՐԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

Շաբաթ, Մայիս 3, 2008 թուականը կը հանդիսանայ պատմական օր մը ընդհանրապէս Լոս Անձեղըսահայ համայնքի եւ մասնաւորաբար Հայց. Առաք. Եկեղեցւոյ Արեւմտեան թեմին համար: Արդարեւ, այդ օր, յատուկ կառուցուած վրանի մը շրջափակէն ներս, տեղի ունեցաւ պաշտօնական սկիզբը Առաջնորդարանի կից Մայր Տաճարի կառուցման, ի ներկայութեան ներկայ թեմակալ Առաջնորդ Գերշ. Տ. Յովնան Արք. Տէրտէրեանի, նախկին առաջնորդ Գերշ. Տ. Վաչէ Արք. Յովսէփեանի, թեմէն ներս ծառայող եկեղեցական պատկառելի խումբի, քաղաքային իշխանութեանց, Առաջնորդարանի, Մայր Տաճարի կառուցման եւ դրամահաւաքի յանձնախումբերու, նուիրատուներու, եւ բազմահարիւր հիւրերու: Ամբողջ արարողութիւնը ունէր հանդիսաւոր հանգամանք, եւ հոգեկան լիցքաւորումի տեղի տուող երեւոյթ: Այս ուրախ առիթը ակնհայտ էր իր բոլոր ներկաներուն դէմքերուն վրայ, քանի որ հիմը կը դրուէր Առաջնորդարանիստ Մայր Տաճարի մը, որ պիտի հանդիսանար հայ ժողովուրդի հոգեւոր արժէքներու գանձարան մը, քարեղէն կառուց մը ըլլալով հանդերձ:

***

Պըրպէնքի ներկայ Առաջնորդարանը, որուն պիտի կցուի Մայր Տաճարը, Արեւմտեան թեմի նախկին Առաջնորդ Գերշ. Տ. Վաչէ Արք. Յովսէփեանի տեսլականն է, իրմով սկսուած, տեսլական մը գոր իր վախճանին պիտի հասցնէ ներկայ թեմակալ Առաջնորդը: Այս երկուքին համար ուղղակի կարելի է «շինարար» մակդիրը տալ, քանի որ երկուքն ալ հոգի ի բռին լծուեցան այս աստուածահաճոյ եւ հայրենասիրական գործին, եւ զայն յաջողցուցին ի մեծ գոհունակու-

թիւն եւ հպարտութիւն, հայ համայնքի գաւակներուն:

Արարողութիւնը ձեռնհասօրէն վարեց Մայր Տաճարի ղեկավար յանձնախումբի անդամ, Տիար Պերճ Շահպաղեան, որ անգլերէն լեզուով բացատրեց օրուան իմաստն ու տարողութիւնը հայ համայնքին համար: Ապա, սրբազան հօր գնահատանքի յուշանուէր մը յանձնուեցաւ Պըրպէնքի քաղաքապետարանի կողմէ: Խօսք առնելով, Առաջնորդ Յովնան Տէրտէրեան անգլերէն եւ հայերէն լեզուներով նախ գնահատեց Վաչէ Արք. Յովսէփեանի կատարած գործը, շնորհակալութիւն յայտնելով իրեն, եւ ապա տուաւ որոշ մանրամասնութիւններ Մայր Տաճարի շինութեան աշխատանքներուն մասին: Հրաւիրեց ներկաները մասնակից դառնալու Տաճարի կառուցման, քար մը որդեգրելով ապա իր շնորհակալութիւնները յայտնեց բոլոր բարերարներուն, իրենց նուիրումին եւ աւատածնութեան համար: Յատկապէս լիշեց Տաճարի շինարարութեան յանձնախումբի ատենապետ, Տիար Արմէն Համբարի անունը, եւ առաջարկեց որ բաժակ բարձրացուի իր եւ բոլոր բարերարներուն կենացը: Այս մէկը տեղի ունեցաւ արդէն իսկ պատրաստուած եւ շամփանիայով լեցուած գաւաթներու միջոցաւ:

Սոյն հոգեպարար արարողութեան աւարտին, ներկայ ժողովուրդը մուտք գործեց Գալայճեան սրահ եւ հիւրասիրուեցաւ ճոխ ընդունելութեամբ մը: Առաջնորդ Սրբազանը իւրաքանչիւր սեղան այցելելով գնահատեց ներկաներու մասնակցութիւնը: Իրապէս անմոռանալի օր մըն էր գաղութիս համար, եւ մեծ իրագործում մը Հայց. Առաք. Եկեղեցւոյ Արեւմտեան թեմէն ներս:

Վարձքը կատար բոլորին: Յ.Ս.

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԱՐԵՒՍՏԵԱՆ ԹԵՄԻ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹԵՆԷՆ ԴՈԿՏ. Տ. ԶԱԻԷՆ Ա. ՔՅՆՅ. ԱՐՉՈՒՄԱՆԵԱՆ ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՆԷ ԻՐ ՀԻՆԳ ԳԻՐՔԵՐԸ ԶՈՐԵՇՇԱԲԹԻ ՄԱՅԻՍԻ 21-ԻՆ ԵՐԵՎԱՆԵԱՆ ԺԱՍԸ 7-ԻՆ ՊԵՐՊԵՆՔԻ ԱՌԱՋՆՈՂԱՐԱՆԻ ԳԱԼԱՅԵԱՆ ՍՐԱՅԻՆ ՄԷՁ

Հետեւեալ հինգ գիրքերը վերջերս լոյս տեսան թեմակալ Առաջնորդ Գերշ. Տ. Յովնան Արքեպս. Տէրտէրեանի հրամանով եւ հովանաւորութեամբ: Զանոնք հեղինակը պիտի ներկայացնէ գրասէր հասարակութեան Մայիսի 21-ին: Շնորհանդէսին պիտի նախագահէ Առաջնորդ Սրբազան Հայրը որ պիտի տայ նաեւ իր գնահատանքի խօսքը: Յիշեալ գիրքերու շարքին կան երկու նշանակալից հատորներ որոնք մեր երկու հին պատմագիրներու գործերուն անգլերէն թարգմանութիւնը կը կազմեն, իրենց համապատասխան ուսումնասիրութիւններով, ներածականներով եւ ծանօթագրութիւններով:

ՂԵՒՈՆԴ ԵՐԷՅԻ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

8-րդ դարու «Ղեւոնդ Երէյի Պատմութիւնը» Արաբներու արշաւանքը կը նկարագրէ, վերջին մասի դէպքերուն մասամբ նոյնիսկ որպէս ականատես վկան ըլլալով, Ղեւոնդ կուտայ շատ արժեքաւոր տեղեկութիւններ ութերորդ դարու Հայաստանի քաղաքական կացութեան մասին: Գիրքը առաջին անգամ անգլերէնի թարգմանուեցաւ Դոկտ. Տէր Զաւէն Արզումանեանի կողմէ եւ հրատարակուեցաւ 1982 թուին: Ներկայ հրատարակութիւնը երկրորդ տպագրութիւնն է յիշեալ երկին:

Հատորին սկիզբը հեղինակը լայն ներածականով մը, հայերէն եւ անգլերէն լեզուներով, գրած է Ղեւոնդի Պատմութեան գոյութիւն ունեցող ութ ձեռագիրներու մասին, որոնցմէ երկուքն վրայ կեդրոնանալով, ինչպէս նաեւ 1887 թուի տպագիր օրինակը գործածելով, տուած է կարեւոր գիտելիքներ ձեռագրի տուեալներու մասին: Չմոռնանք որ որեւէ պատմագիր իսկական ձեռագիր բնագիրը անկարելի պիտի ըլլար որ հասնէր մեզի: Ինչ որ ունինք մեր ձեռքին տակ յետագայ դարերուն օրինակներէ ընդօրինակուած ձեռագիր մատենաներ են որոնցմէ ամենէն կանուխ ընդօրինակուած օրինակն է որ որպէս բնագիր կը կարդանք ու կը թարգմանենք: Ղեւոնդի Երէյի պարագային 13-րդ դարու մատենան է որ որպէս սկզբնաղբիւր գործածուած է ներկայ թարգմանութեան համար որ այժմ ի պահ կը մնայ Երեւանի Ս. Մեսրոպ Մաշտոցի անուան Մատենադարանին մէջ:

ՈՒՆՏԱՆԷՍ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

Տասներորդ դարու հեղինակ մըն է Սեբաստիոյ Ուխտանէս Եպիսկոպոսը որ երեք բաժիններէ բաղկացեալ «Պատմութիւն Հայոց» իր երկը գրած է, որմէ սակայն բոլորովին կը պակսի երրորդ մասը՝ Ծաղ կոչուած ազգի քրիստոնեայ դարձի կամ մկրտութեան պատմութիւնը: Առաջին երկուքը անգլերէնի թարգմանուեցան առաջին անգամ ըլլալով Դոկտ. Տ. Զաւէն Արզումանեանի կողմէ ու հրատարակուեցան տասնամեակ մը առաջ: Ներկայ նոր հրատարակութիւնը Երկրորդ Մասն է գիրքին որ կը վերաբերի Վրաց եկեղեցւոյ բաժանումին Հայոց եկեղեցիէն 607 թուականին: Մինչ այդ թուականը

Վրաստանի եկեղեցին իսկական մասն էր Հայ Եկեղեցւոյ, ենթակայ անոր, ուրկէ վրացիք կը ստանային եպիսկոպոսական ձեռնադրութիւն մինչեւ Աբրահամ Աղբաթանեցի Հայոց Կաթողիկոսը: Կիւրիոն վրաց կաթողիկոս, որ ձեռնադրուած էր Հայոց Մովսէս Եղիվարդեցի կաթողիկոսէն, յանկարծակի բաժնուելի որոշեց Հայ Եկեղեցիէն Աբրահամի օրով ու դարձաւ անկախ եւ նոյնիսկ քաղկեդոնական եկեղեցի: Վրացիք մերժած էին Քաղկեդոնի ժողովն ու անոր առած որոշումները ու հաստատապէս դար մը աւելի կանուխ Դոկտ. Հայոց ժողովին, որուն կը նախագահէր Բաբգէն Ա Ոթմսեցի Հայոց Կաթողիկոսը, վրաց Գաբրիէլ կաթողիկոսի ներկայութեամբ պաշտօնապէս նշուած էին Քաղկեդոնը ու հաւատարիմ մնացած Հայոց: Կացութիւնը փոխուեցաւ ճիշդ հարիւր տարի ետք երբ Կիւրիոն անհաւատարիմ գտնուելով բաժնեց վրաց եկեղեցին Հայոց եկեղեցիէն: Այս բոլորի մասին է որ Ուխտանէս վաւերագիրներ ներմուծելով իր գիրքին մէջ մանրամասնօրէն կը գրէ:

ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՀԱՅ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ՄԱՍԻՆ

Երկլեզու այս գիրքը կը զբաղեցնէ Հայ Եկեղեցւոյ քրիստոնէութեան ծագման պարագաները, աւանդութիւնը, գրաւոր աւանդը, Աստուածաշունչ Մատենանի թարգմանութիւնը, Կիւրեղ Աղբաթանդրացիի բանաձեւած Քրիստոսաբանութիւնը, Հռիփսիմեանց եւ Գայեանեանց Կոյսերու գերեզմաններուն վրայ կատարուած վերջին յայտնաբերումները, հայ եկեղեցւոյ կանոնական Տօնացոյցի կարգը, Ապրիլեան Նահատակներու Սրբադասման ուղեգիծ մը, եւ այլ յարակից հարցեր:

ՀԱՅ ՊԱՏՄԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԿԱՐԵՒՈՐ ԴԵՄՔԵՐԷՆ

Երկլեզու այս գիրքը եւս կը բովանդակէ վեց պատմիչներու երկերուն գիտական քննութիւնը ու անոնց բերած հին պատմագրութեան ընծայած մեծ նպաստը հայ ժողովուրդին եւ օտար հասարակութեան, յատկապէս Արեւմտեան Համալսարաններու կաճաններուն որոնք քիչ գաղափար ունին հայ հին մատենագրութեան մասին: Այդ վեց պահմագիրներն են հետեւեալները:

Եզնիկ Կողբացի եւ իր «Եղծ Աղանդոց» գիրքը (5-րդ դար), Սեբէոս պատմիչ եւ իր «Պատմութիւն ի Հերակլն» երկը (7-րդ դար), Ղեւոնդ Երէյ պատմիչ եւ իր «Պատմութիւն Արաբաց Արշաւանքներու» գիրքը (8-րդ դար), Ուխտանէս պատմիչ եւ իր «Պատմութիւնը» Բ Մաս (10-րդ դար), Արիստակէս Լաստիվերացի եւ իր «Պատմութիւնը» (10-րդ դար), եւ Կիրակոս Գանձակեցի եւ իր «Պատմութիւն Հայոց» երկը (13-րդ դար): Եօթներորդ գրութիւնը կը վերաբերի Բիւզանդիոնի Կոստանդին Միլիանաճին կայսեր գրած մէկ կարեւոր գիրքին ուր կայսրը յատուկ լոյս կը սփռէ Հայոց Բագրատունեաց շրջանի պատմութեան ներքին ծալքերուն վրայ:

Massis Weekly

Volume 28, No. 16

Saturday, MAY 10, 2008

First President Levon Ter-Petrosian Calls For The Creation Of Armenian National Congress

YEREVAN -- The pan-national movement led by the first president of Armenia Levon Ter-Petrosian held a congress in a closely packed conference hall in the Government Building last Friday. More than a thousand people had gathered outside in Melik-Adamyant Street while inside it was even difficult to find a place for standing.

The Congress, which was called by the organizers "Movement Herald-ing National Awakening", began its workings by observing a minute's silence to pay tribute to the memory of at least ten people who died in post-election violence on March 1.

Speeches threaded out and held together with appeals to continue the movement and not lose heart every now and then were interrupted by passionate exclamations "Levon!" and "Struggle Till the End!", and former foreign Minister Alexander Arzumanyan's wife Melissa Brown, speaking on behalf of the wives of jailed oppositionists, said that they had been deprived of their husbands, however they "weren't poor but were lucky to have hero husbands".

President Levon Ter-Petrosian delivered his first public speech since March 1 and typically it was long, divided into several parts -- "Clash or Slaughter", "Western attitude towards Armenian elections and the March 1 events", "Split or Unification of Soci-

Levon Ter-Petrosian waving to his supporters during the pan-national movement congress

ety" and "Immediate Tasks of the Nationwide Movement".

Ter-Petrosian qualified as a "slaughter" what was committed on March 1 and fingered the then "regime leader", Robert Kocharian as the main person who "orchestrated" it.

"Robert Kocharian was the only official who could give an order to use force against and shoot at peaceful demonstrators," said Ter-Petrosian. "Although he is formally unconnected

with the issuance of the order, Serzh Sarkisian, was obliged, as the de facto president-elect, to prevent Robert Kocharian from taking that extreme step.

"In any case, the extent of his responsibility depends on the position that he will take in ensuring an impartial investigation into the March 1 crime. Sarkisian can not have a more conve-

Continued on page 2

EU Insists On End To Armenian Crackdown Police Continue Detention Of Opposition Activists

EU special representative Peter Semneby

YEREVAN -- Peter Semneby, the EU's special representative to the South Caucasus, insisted on the European Union's calls for the Armenian government to end its crackdown on the opposition and restore civil liberties as he began yet another fact-finding trip to Yerevan on Wednesday.

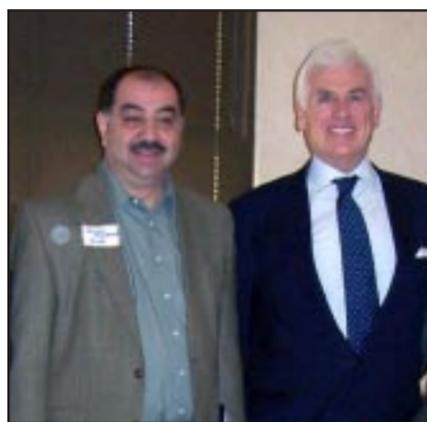
Semneby told parliament speaker Tigran Torosian that the release of political prisoners, the launch of an independent investigation into the deadly post-election violence in Yerevan and the restoration of freedom of assembly is essential for easing political tensions in Armenia. That would also facilitate a dialogue between the country's leadership and its opponents led by former President

Continued on page 4

Ambassador John Danilovich CEO Of Millennium Challenge Corporation Meets With The Community

LOS ANGELES -- On Thursday May 1st, 2008, Armenian Council America's Board Chairman Vasken Khodanian and Executive Director Peter Darakjian attended a briefing by Ambassador John J. Danilovich, CEO of the Millennium Challenge Corporation (MCC). The event was organized by Armenian Caucus Member, Rep. Adam Schiff (D-CA), and included approximately 30 Armenian American community leaders. Danilovich offered a first-hand account of the MCC's work in Armenia for the past several years, and a frank discussion about the current political crisis in Armenia, in light of the unrest after Armenia's Presidential elections.

Ambassador Danilovich on March 11, 2008 had issued a letter to Robert Kocharian, officially warning the Armenian authorities that the five-year, \$235.65 million contract signed with the Armenian government in 2005, to improve irrigation systems and rehabilitate roads, was facing serious risk of being annulled. In the letter Ambassador Danilovich stresses "As a friend and major proponent of long-term economic growth, stability, and democracy in Armenia, MCC has an obligation to ensure that our programs operate in a demo-

ACA Chairman Vasken Khodanian with MCC CEO John Danilovich

cratic environment... MCC has the right to suspend or terminate a Compact when serious policy reversals occur and this letter constitutes an official warning that recent events could have negative effects on Armenia's eligibility for MCC funding."

MCC is a U.S. government agency that was established in 2004 with the principle that aid is most effective when it reinforces good governance, economic freedom and investments in people. MCC's mission is to reduce global poverty and advance economic growth in developing countries like Armenia.

Armenian Council Of America Congratulates Congresswoman Speier, Looks Toward Future

ACA delegation with Representative Jackie Speier at her Capitol Hill office

WASHINGTON, DC -- The Armenian Council of America on April 23 congratulated former California State Senator Jackie Speier (D-CA) on winning a special election to fill the House seat for the late Rep. Tom Lantos (D-CA). With her much deserved victory, Speier now joins fellow California lawmaker Rep. Anna Eshoo (D-CA), as the second American of Armenian descent to serve in the 110th Congress.

During a meeting with the Congresswoman, Armenian Council of

America Vice Chairman Jack Ajemian noted the pride the organization has in having a second Armenian-American representative in Congress who will be a strong voice for her constituency and Armenian-American related issues. Speier's has a long track record for serving the Armenian-American community through her staunch advocacy in the California Legislature.

Working on issues of concern to

Continued on page 3

ACA Louisiana Chapter Congratulates Newly Elected Congressman Don Cazayoux

BATON ROUGE -- The Armenian Council of America Louisiana chapter congratulated newly elected Congressman Don Cazayoux, (D-LA). ACA Louisiana Chairman Vasken Kaltakjian stressed the long time cooperation and relationship that Representative Cazayoux has had with the Armenian American community of Louisiana, and the leadership role he has had within the State legislature, especially on Armenian American issues.

In 2004, as a State legislature Congressman Cazayoux was instrumental in gaining the support of then Louisiana Governor Kathleen Blanco to issue a proclamation declaring April 24, 2004, to be day of remembrance of the Armenian Genocide. Kaltakjian expressed his confidence on a continued strong working relationship with the newly elected Congressman in the Capital on issues of importance to Armenian Americans.

Congressman Cazayoux narrowly

Congressman Don Cazayoux

won a special election in Louisiana, replacing retired republican Congressman Baker, making him the first Democrat in three decades to represent the state's 6th District.

Ter-Petrosian Calls For The Creation Of Armenian National Congress

Continued from page 1

nient and effective way to prove his innocence than to agree to an independent international investigation into the circumstances of that crime. Or else, even in a thousand years from now he would be deemed just as guilty of the March 1 bloodshed as Robert Kocharian."

"Had the police informed the protesters that they had come to Liberty Square only for a search, the pro-government media would have run that television footage a hundred times. Besides, no country has seen three or four thousand police go for a search," Ter-Petrosian said.

According to Ter-Petrosian, snap presidential and parliamentary elections are the only way and option to alleviate the tensions existing between the society and government.

"But neither the authorities nor European organizations that oversee the process of Armenia's democratization are yet ready for this option, and we need to provide the movement with a new organizational form and a new name," said Ter-Petrosian.

The first president suggested that the movement of more than two dozen political parties and organizations be named the Armenian National Congress, saying that eventually it might grow into a single political party playing. "Regardless of the organizational transformation and the name, it is obvious that thanks to the broad public support the popular movement will play a permanent and decisive role in all future political processes in Armenia," stated Ter-Petrosian.

Ter-Petrosian also responded to the continuing discussion about a possible dialogue between the government and the opposition, saying that "not accepting the legitimacy of the regime that usurped power" they cannot but reckon with "the circumstance of their being a political factor" and "are ready for dialogue."

"For this the authorities have to

fulfill the demands of the April 17 resolution of the PACE," Ter-Petrosian said, adding that above all the authorities must release their jailed friends.

Ter-Petrosian stated that he is ready to negotiate with the authorities if they comply with the the Council of Europe Parliamentary Assembly resolution." "While not accepting the legitimacy of a regime that seized power with such crude methods, we are ready to take into account the fact of its being a real political factor and to start political dialogue with it," he said. "But we regard that dialogue not as a means for bringing one of the parties down on its knees but as an opportunity to implement real reforms in the country and to create a normal field for political activity."

In his speech he spoke critically about international structures, saying that the observers of the OSCE/Office for Democratic Institutions and Human Rights had their share of responsibility in what had happened.

"The observation mission of the OSCE/ODIHR legitimized the disgraceful presidential elections held in Armenia in conditions of widespread electoral fraud. Despite the fact that they register in detail that there were violations, violence, fraud, vote buying, ballot box stuffing, however note that it did not impact the outcome of the election."

"With one careless sentence, the observer mission of the OSCE's Office for Democratic Institutions and Human Rights fully and unconditionally legitimized the disgraceful elections held in Armenia," charged Ter-Petrosian. "It thereby gave these authorities, which seized power by force, the grounds to resort to new falsifications, new repressions and even bloodshed."

According to him, inspired by that statement, the Armenian authorities not only thwarted the vote recount process, but also "organized the March 1 bloody provocation" qualifying peaceful demonstrations as an attempt to usurp power.

The Greater Los Angeles Area Armenian Evangelical Ministers And Lay Leaders Visit To The Armenian Martyrs' Memorial In Montebello

As part of their Armenian Genocide commemorations, a group of greater Los Angeles area Armenian Evangelical ministers and lay leaders, headed by Rev. Ron Tovmassian, Moderator of the Armenian Evangelical Union of North America (AEUNA) and Rev. Joe Matossian, Minister to the Union, as well as Badveli Dikran Youmshakian, AMAA Field Director and Rev. Krikor Agabaloglu, the pastor of the Armenian Evangelical Church of Gedik Pasha, Istanbul, visited the Armenian Martyrs' Memorial in Montebello, CA on April 24, 2008 and on behalf of the Armenian Evangelical churches placed a wreath in memory of the 1.5 million Armenians who were perished during the 1915 Armenian Genocide. Pictured are: Mr. Harold DeMirjian of United Armenian Cong'l Church of Hollywood, CA, Badveli Dikran Youmshakian, AMAA Field Director and Rev. Joe Matossian, Minister to the AEUNA.

Louisiana Community St. Garabed Armenian Church Commemorates Armenian Genocide

BATON ROUGE, LA -- St. Garabed Armenian Church in Baton Rouge, LA, commemorated the 93rd Anniversary of the Armenian Genocide at their church service on April 20, 2008. Visiting pastor Very Rev. Fr. Zaven Yazichyan from St. Paul, Minnesota, led the congregation in celebrating the Divine Liturgy. The congregation then held a special requiem service in memory of the victims of the genocide in the St. Garabed cemetery. They held a special prayer session in memory of the martyrs and then gathered in the reception hall for a memorial meal.

While the congregates commemorated the Armenian Genocide at the church service, they also took it upon themselves to educate others about the Armenian Genocide by sharing stories,

facts and information about the genocide with their friends and neighbors throughout the week. On behalf of the Armenian community, St. Garabed Chairman Vasken Kaltakdjian attended a meeting with Louisiana Governor Bobby Jindal to encourage him to join his predecessor in acknowledging the Armenian Genocide. Some members of the youth attended town hall meetings and advocated on behalf of the Armenians on April 24 as well.

According to Vasken Kaltakdjian, St. Garabed Armenian Church Chairman, "Our community is small and because we are split mostly between New Orleans and Baton Rouge, we must educate and inform our friends and communities about the Armenian Genocide to capture the attention of our political leaders."

ACA Congratulates Congresswoman Speier

Continued from page 1

the Armenian-American community has been on Speier's agenda for many years. Authoring bills for Armenian-American issues and coauthoring a bill in commemoration of the Armenian Genocide to become law are just among a few of her contributions. She is also responsible for California Senate Bill 1524 providing compensation to families who fell victim to the Armenian Genocide.

In recent talks with the Congresswoman regarding the political upheaval and monetary aid to Armenia, transparency of military aid given to Azerbaijan and the Armenian Genocide Resolution Bill, Speier's expressed her deepest concern regarding these issues and

was highly receptive to working with the ACA in the near future. She noted the importance for Armenian organizations to collaborate and work cohesively towards reaching the ultimate goal for achieving success for Armenian issues.

Speier's perseverance towards advancing issues of concern to the Armenian-American community and her many years of service as a member of the California Legislature are testament to her longstanding commitment to advancing the Armenian Cause. The ACA is pleased to welcome Speier and is confident that her strong presence in Washington will serve as a beacon for Armenian-Americans in the homeland and the Diaspora.

From The Book Shelf

Chronology Of The Armenian Genocide: (Three Books The Turks Would Not Like To Read)

By Sarkis Y. Karayan M.D.

Although much has been published in Armenian as well as in foreign languages about the Turkish genocide perpetrated on the Armenians during 1914-1923, authoritative and scholarly books did not start to appear until 1960ies, namely fifty years after the Great Crime. Starting 1960ies, the following authors, Vahakn Dadrian, Richard Hovannisian, Robert Nelson Leo Kuper and Israel Charny published well researched, scholarly, multivolume books in English on the genocide.

In the French language works by, Armenian clerics Mgr. Naslian, Mgr. Mecerian, the late famous Lebanese lawyer Moussa Prince, Yves Ternon and Gerard Chaliand and recently. Raymond Kevorkian's "Le Genocide des Armeniens" fully satisfies the francophone students and scholars who are interested in the subject. [An appreciative review by me about R. Kevorkian's book mentioned appeared in the English section of "Massis: weekly", of Los Angeles, Feb.8, 2008; and also in "Nor Gyank Weekly", of Los Angeles, Feb. 14, 2008, and "The Armenian Observer", April, 23 and 30, 2008]

An important aspect of the documentation of the Genocide was lacking until 1976. This missing aspect was a chronology of the deportation and massacres of the Armenians from numerous cities, towns and villages living in Turkey in 1914.

In 1914, at the start of World War I, two and a half million Armenians used to live in over 4,000 cities, towns and villages.- (for the last 4,000 years in these lands, called Armenian Highlands).. At the end of World War I, and due to the genocide by the Turks, Armenians have been living in only two places, Istanbul city, and the village of Vakifly near Moussa Dagh. The total number of Armenians now, in Republican Turkey has been estimated as about 80,000 persons in Istanbul and Vakifly. (For a researched article on the present number of Armenians in Turkey, see this writer's recent article. "On the Number of Armenians in the Turkish Republic 1927-2000". "In the Armenian Observer", March 22, 2006; "Nor Gyank" "March 30, 2006 and "The Armenian Reporter" April, 1, 2006.

Three Books Are Available About The Chronology Of The Armenian Genocide

The first book available to me about the Chronology of the Armenian genocide, is in Armenian by Levon Vartan [Bedirian], titled "Zhamanagakrutian Hayagan Dasnhinki 1915-1923". Atlas Press, Beirut, 1975. 292 pages. Translation of the title into English would be "Chronology of Armenian Fifteen 1915-1923". The term "Armenian Fifteen" refers to the year 1915, when the genocide was started by the Ottoman government, headed by Talaat-Enver and Jemal triumvirate, and with the

tacit approval of the Kaiser Willhelms' Germany. The Kaiser was so enthusiastic about the Jihad declared by the Ottoman government against the Christian Armenians that, the Turks nicknamed him Haji Willhelm.

Vartan's book was published during the early part of 1975, in Beirut, at the beginning of the Lebanese civil strife. It is probably for this reason that it had not been reviewed by the Armenian diasporan press. I do not know if it was reviewed or commented upon by Armenian historians in Armenia. I reviewed Vartan's book in "The Armenian Observer", 23 March, 1983'.

The late Levon Vartan, the nominee-plum of Levon Bedirian, - passed away in 2002 - was a writer, poet and teacher of History and Armenian studies at Haigazian College, Armenian Evangelical Schools and Husisian Armenological Institute and at the Armenological section of Jesuit Fathers' St. Joseph University in Beirut. The main axis of Vartan's historical writings comprises Turkish-Armenian relations, specially the genocide of 1915-1918. Thus he has published, all in Armenian, the following books, "The Armenian Fifteen and Armenians' Abandoned Properties (1970); "Let the Turk Talk, 1975); "On the Economic Relations of Western Armenians, 1977): "We, The Armenian Fifteen in Turkish books and the Press. (1998); "Taxes in Ottoman and Persian Empires, from 15th to 20th centuries" Yerevan, 2004.

Sources for Vartan's Chronology of the Genocide

In writing of the chronology of the genocide, he has drawn upon almost all available published books, survivor memories in Armenian, English, French, Turkish and German, dealing with the events of 1914-1923 in Turkey. He has also used US Department of State's published volumes Foreign Relations of USA, 1914-1946.

A Word About Finding Documents About The Genocide

1. The most important fist hand source for the genocide are the memoirs of the survivors. This is in addition sources mentioned in the above paragraph. It is often said or written that the Armenian generation that survived the genocide did not publish - with few exceptions - their experiences, so all the world would know what had happened. Since 1965, we have seen many survivor stories printed or recorded on tape. The most important stories or documents on massacres/deportations are in the books published by the Armenian Compatriotic Unions. Each compatriotic union published books devoted to the city or village of their parents. Up to now, these are 130 volumes, comprising about 75,000 pages. Almost all are in Armenian, a few have been translated into English, and some volumes have summaries in English or French, at the end of the book. (For a list of these books, see my article "Histories of Armenian Communities in Turkey". in

80th Anniversary Of His Death Stepan Sapah-Gulian 1861-1928

Stepan Sapah-Gulian was born in Djahri, a village just north of Nakhichevan on 14th of February, 1861. Sapah-Gulian attended the Nersesian academy in Tiflis for his primary and secondary education and was later appointed director of Nakhichevan schools.

As an Armenian activist Sapah-Gulian met with renowned Hunchak activist Matteos Sarkissian "Paramaz" in Nakhichevan and Meghri, and discussed revolutionary ideas. Sapah-Gulian was later briefly in Jerusalem, as a director of the Armenian school then traveled to Paris for continuation of higher education and subsequently graduated from the École Libre des Sciences Politiques with future French Prime Minister Raymond Poincaré.

As an ardent activist for the Armenian cause Sapah-Gulian became a leader within the Hunchak party. Sapah-Gulian founded and edited several journals, including Yeritasard Hayastan ('Armenian Youth', 1903), Hunchak, Veradsnound ('Revival'),

Stepan Sapah-Gulian

along with other Hunchak party members in 1915 by the Ittihad government.

Sapah-Gulian later traveled to the USA to recruit for the volunteer units and to obtain assistance for the Armenians in the war. In the States he edited

Stepan Sapah-Gulian's Tombstone (Union City, New Jersey)

Nor Ashkharh.

After the Ottoman constitution he along with Social Democrat Hunchak Party declared opposition to the Young Turk led Committee of Union and Progress, and urged other Armenian political parties to join the Hunchaks in opposition to the racist Ittihad movement. While in Cairo, Sapah-Gulian would be condemned to death (in absentia)

"The Armenian Review, March, 1980" or an updated version in "The Armenian Observer, March 27, 2002", or in "Nor Gyank Weekly. Jan. 21, 2002".)

Vartan makes good use of these histories of Armenian communities.

2. Ottoman Turkish Archives. Since officially Turkey denies committing the genocide, I do not think one will find any documentation in their archives. These archives, or "black holes" have been cleaned of any orders for genocide. However, if you read the book published by the Turkish Government in 1995 "Armenians in Ottoman Documents- 1915-1920" you will be convinced that the Ottoman government had planned a systematic genocide in 1915. (A review of this, book was written by me in the "The Armenian Observer", July 25 and Aug.

Yeritasard Hayastan in New York and fundamentally disagreed on dissolution of the Social Democrat Hunchak Party in favor of the Russian Social Democrats, showing determination to maintain independence and integrity of the Armenian Social Democrat Hunchak party. Stepan Sapah-Gulian passed away in New Jersey on the 28th of April, 1928.

5, 1998 or "Nor Gyank" Aug, 6 and 13, 1998.)

Once in a while I see an article about Ottoman archives. Of course the Turkish writers speak highly of the richness of the archives about past information. During last two years I have written two articles about Ottoman archives, about events that happened in towards the end of 19th century, but printed only during last two decades. I have concluded that these newly written books about Ottoman Archives about the events in period of 1894-1895 are written to justify the Genocidal events of 1915, and they are not worth the paper on which they are printed.

In this connection, I wrote two

Continued on page 4

Illustrated Talk On Aghtamar And Medieval Armenian Kingship In NAASR

BELMONT, MA -- Dr. Lynn Jones of Florida State University will give an illustrated lecture entitled "Between Islam and Byzantium: Aghtamar and the Visual Construction of Medieval Armenian Kingship," on Thursday, May 22, at 8:00 p.m., at the National Association for Armenian Studies and Research (NAASR) Center, 395 Concord Ave., Belmont, MA. This lecture is the second talk given in memory of Arshag Merguerian (1926-2005), architect and an active member and friend of NAASR for nearly fifty years. The expenses for the lecture will be covered by funds contributed to NAASR in Merguerian's memory.

During the period of 884-1045 AD, Armenian rulers had loosened the ties that subjected them to the Arab caliphate, but by the end of this period the Byzantine empire had instead become dominant in the region. Dr. Lynn Jones will provide a thorough analysis of the development of the visual expression of medieval Armenian rulership during this era, based on her recently published book *Between Islam and Byzantium: Aghtamar and the Visual Construction of Medieval Armenian Rulership*. In this lecture, Jones will focus on the famed Church of the Holy Cross at Aghtamar.

Broad and Complex Interactions Setting the art and architecture of the period more clearly in its original context, Jones reveals the messages works were intended to convey by

those who created and viewed them. Her analysis provides a new perspective on the complex interactions between a broad range of nationalities, ethnicities, and religions, shedding fresh light on the nature of medieval identity and adding to a growing literature on the eastern neighbors of Byzantium.

Lynn Jones received her Ph.D. in Art History from the University of Illinois. In addition to Florida State she has taught at a number of other universities, including the University of Maryland, the University of Minnesota, Cornell, and Yale. In 2006-2007 she served as President of the Byzantine Scholars Association of North America. She has published on medieval Armenia, Byzantium, Georgia, and Islam. *Between Islam and Byzantium: Aghtamar and the Visual Construction of Medieval Armenian Rulership* is her first book.

Admission to the event is free (donations appreciated). The NAASR Center is located in Belmont opposite the First Armenian Church and next to the U.S. Post Office. Ample parking is available around the building and in adjacent areas. The lecture will begin promptly at 8:00 p.m.

More information about the lecture is available by calling 617-489-1610, faxing 617-484-1759, e-mailing hq@naasr.org, or writing to NAASR, 395 Concord Ave., Belmont, MA 02478.

Chronology Of The Armenian Genocide

Continued from page 3

reviews of Ottoman archives, about events of 1895, when about 100,000 Armenians were killed. The Turkish Archives show that it was the Turks who were killed by Armenians, and thus Armenians were the victimizers. (For my article, see "Nor Gyank Weekly, Nov. 8, 2006. or" Massis Weekly, Nov. 6. 2006.)

A second article, written on 12/21/2007 and published in "Massis" weekly, "Armenian Observer" and Nor Gyank weekly. I proved that the Ottoman Archives printed for events in 1895 were all made up. The books published are called "DOCUMENTS DIPLOMATIQUE OTTOMAN vol, 3,(1895-96) EDITED BY Bilal Shimshir. I definitely showed that all the information in this volume is not worth the paper it is printed on.

3. Archives of the Armenian Patriarchate of Constantinople (Istanbul). Of course the Patriarchate has Archives about the Armenian community in Turkey for last 500 years. In what condition are they?. For last several years I have questioned scholars who are interested about Turkish Armenian relations. None of them could give me a satisfactory answer. It may be that the Young Turks got rid of these 500 years of documents, when they exiled Zaven Patriarch to Iraq in 1915.

An elderly friend of mine was

writing the story of his family's town, so he wrote a letter to the Patriarchate requesting some information. He did not get any acknowledgment from the Patriarchate that they had received a letter from my friend.

Vartan's Chronology starts from the first week of 1915 and ends in Sept. 1923, although Vartan himself avows that the genocide started long before 1915, sometimes in the 19th century, and will continue as long as Armenian Diaspora exists, the so-called "white massacre" of dispersion and assimilation of all Armenians all over the world.

Vartan gives, in addition to the chronology of the genocide, all relevant parallel events in the military and diplomatic world. In this way, he gives to the reader background information that may have, directly or indirectly, related to events in the Ottoman Empire.

Vartan gives the beginning date of the massacres or deportation from each city or district, even though he stresses the fact that massacres followed deportations that ended in mass massacres in the Syrian-Iraqi deserts. In the case of fights for self-defense, as in Van, Aintab, Shabin Kara Hisar etc. dates for the beginning and the end of these fights are given.

(Part 2 next week)

On Special Loan To Metropolitan Museum From Armenia Monumental Khatchkar The First On Display In A U.S. Museum

NEW YORK -- A monumental 12th-century Khatchkar (Stone Cross) – a 2,000-pound, nearly 8-foot-tall block of basalt, carved on its surface with symbols of the four evangelists, a massive cross, small birds at fountains, and surrounding patterns of interlacing – is now on display in the Mary and Michael Jaharis Galleries for Byzantine art at The Metropolitan Museum of Art in New York. It is on special long-term loan from the State History Museum of Armenia in Yerevan.

This is the first display of a Khatchkar in any museum in the United States. The Khatchkar now on view originated in Lori, the Republic of Armenia's northernmost province, which is known for its spectacular forested landscapes.

The Hagop Kevorkian Fund generously supported the transportation and installation of the Khatchkar.

"This Khatchkar is an exceptional example of the importance of the Gospels to the Armenian people," said Helen C. Evans, the Mary and Michael Jaharis Curator of Byzantine Art at the Metropolitan, "in that it depicts of the cross of salvation rising from the symbols of the four evangelists who wrote the Gospels – the angel of Matthew, the lion of Mark, the ox of Luke, and the eagle of John. We are extremely grateful to the many members of the Armenian community, both in Armenia and here in the U.S., who made possible this loan, which represents the great medieval artistic tradition of the Armenian people."

The Khatchkar now on view at the Metropolitan Museum comes from the northern region that fell to the Mongols in 1238, not long after it was carved. It features designs typical of the decoration of Armenian Gospel manuscripts, particularly pages from canon tables, and is thought never to have had an inscription. The exquisitely carved interlaces form a 'frame' around the monumental cross, which rests above the symbols of the evangelists. The large

From right: Helen C. Evans of The Metropolitan Museum of Art; Ralph Minasian of the Hagop Kevorkian Fund; and Antranig Sarkissian of Citigroup in front of the Khatchkar

head of Saint Matthew's angel presides over the smaller heads of Saint Mark's lion, Saint Luke's ox (on its side), and Saint John's eagle (in profile). The presence of evangelist symbols is rare in Khatchkars of the medieval period.

The installation was organized and overseen by Helen Evans. She traveled to Armenia with Jack Soultanian Jr., Conservator in the Department of Objects Conservation at the Metropolitan, to select the Khatchkar under the supervision of the Ministry of Culture and the State History Museum, and in consultation with the Office of the President of Armenia.

This fall, additional works of Armenian art will be installed in a case adjacent to the Khatchkar, including manuscripts from the collection of the Metropolitan Museum and works on loan from other institutions.

A special Sunday at the Met afternoon of lectures on the importance of Armenian medieval art and culture, along with a performance of medieval Armenian music, will take place on Sunday, November 23, 2008. Details will follow on the website of the Metropolitan Museum at www.metmuseum.org.

The Sunday at the Met program is made possible by The Hagop Kevorkian Fund.

EU Insists On End To Armenian Crackdown

Continued from page 1

Levon Ter-Petrosian, he said.

The Council of Europe Parliamentary Assembly (PACE) made virtually the same demands in an April 17 resolution on the dramatic developments that followed Armenia's February 19 presidential election. It warned that failure to meet those demands would put at risk Yerevan's full membership in the Strasbourg-based organization.

Semneby met Ter-Petrosian earlier in the day and, according to the Armenian parliament's press office, found "certain changes" in the opposition leader's views on how to defuse the country's worst political crisis in nearly a decade. The office cited the diplomat

as saying that Ter-Petrosian expressed "readiness to engage in purely political processes."

However, the Ter-Petrosian camp says police and other security bodies have continued to detain and intimidate its supporters across Armenia even after the adoption of the PACE resolution. Reports in the Armenian press said at least 12 people were rounded up and interrogated on Tuesday alone.

The authorities are not only keeping more than 100 opposition leaders and activists in jail but are continuing nationwide detentions of other, less known Ter-Petrosian supporters. "We see no signs that the authorities are really addressing the problem," according to Ter-Petrosian camp.

ՅՈՒՇԱՐԱՆԴԻՍ

ԱՅՆԹԱՊԸ

ԹՈՐՈՍ ԹՈՐԱՆԵԱՆ (Շարունակում ճանապարհորդ թիւէն)

ԻՆՉՈ՞Ւ ԱՅՆԹԱՊԸ ԿԻԼԻԿԻՈՅ ԱԹԷՆՔԸ ԿՈՉՈՒԵՑԱԻ 1867ին կը հիմնուի Կեդրոնական Թուրքիոյ Գոլէճը: 1896ին առաջին Կիրականօրեայ դպրոցը՝ 1500 աշակերտներով: 1905ին առաջին մարմնամարզական ակումբը՝ «Ուսումնասիրաց Մարմնամարզական Ակումբ» անուանով:

1886ին կը հրատարակուի «Մենտոր» կիսամսեայ հանդէսը: 1873ին կը կառուցի Այնթապի Ս. Աստուածածին եկեղեցին, որուն ճարտարապետը եղած է Սարգիս Պէյ Պալեան արքունի ճարտարապետը, իսկ շինարար վարպետը՝ Սարգիս Գատէհճեան - այժմ դժբախտաբար այդ եկեղեցին վերածուած է մզկիթի:

ԱՅՆԹԱՊԻ ՎԱՐՃԱՐԱՆՆԵՐԸ Աղջկանց Ամերիկեան Բարձրագոյն Վարժարան - 1860-1935 Վարդանեան Կրթարաններ 1867-1882 Ադենական 1885-1915 նախ որբանոց՝ ապա երկրորդական վարժարան:

Կիլիկեան ճեմարան - 1912-1915 Հայկանոյչեան Աղջկանց Վարժարան - 1878-1915 Ներսէսեան Վարժարան - 1856-1915 (500 աշակերտներով) Հայ Աւետարանական Առաջին Վարժարան - 1854 Հայկազեան Վարժարան - 1888-1915 Մեսրոպեան Սանուց Վարժարան - 1874-1878 Հռիփսիմեանց Վարժարան - 1905-1915

Այնթապ քաղաքի հայաբնակ գլխաւոր թաղերը եղած են. Իրահան Սօղախը, Սողմանը Պազար, Գուգունլու, Գասթէլ Պաշը, Սուպուրճու, Պալըզը, Արապիէ, Աղեռել, Փաշա Առքաղը, Գայաճըգ-Գաւազըզ, Ալլէպէն - վերջինները՝ զբօսավայրեր:

Ինչպէս չիշենք հայուն ճարտար ձեռքերը, որոնք անուանի վարպետներ էին ձուլագործութեան, ոսկերչութեան, զինեղործութեան, ասեղնագործութեան, ջաղացպանութիւն, մանուածագործութիւն, իսողողագործութիւն, պղնձագործու-

թիւն, երկաթագործութիւն, պայտառութիւն, օճառի պատրաստութիւն, տպագրութիւն, լուսանկարչութիւն, շիրէի պատրաստութիւն, կլայագործութիւն եւ վաճառակաշուութիւն:

Այնթապահայերը մեր ժողովուրդին տուած են չորս կաթողիկոս.

ա. Յովհաննէս Դ. Այնթապցի Կաթողիկոս (1602-1612):

բ. Եղիազար Այնթապցի - նախ պատրիարք ապա՝ կաթողիկոս թէ Կիլիկիոյ, թէ Ս. էջմիածնի 1682-1691:

գ. Պետրոս Քիւթիւր - Ամենայն հայոց կաթողիկոս 1748:

դ. Բաբգէն Աթուակից Կաթողիկոս Մեծի Տանն Կիլիկիոյ - 1931-1936:

Այնթապահայերը տուած են երկու պատրիարք, առաջինը՝ հայ կաթողիկէ՝ Աբրահամ Արծիւեանը Լիբանանի մէջ:

Երկրորդը՝ Երուսաղէմի ընտրեալ պատրիարք՝ Տիրան Արք. Ներսիսեան:

Նուիրեալ ու բազմաշխատ այնթէպահայ եկեղեցականներ եղած են Նորայր Արք. Պողարեանը, Բաբգէն Արք. Ապատեանը եւ Շահէ Արք. Գասպարեանը:

1915-ի ՅԵՂԱՍՍՊԱՆՈՒԹԵՆԷՆ ԵՏՔ ԱՅՆԹԱՊԱՀԱՅԸ՝ ՍՓԻՒՌՔԱՀԱՅ

Պարտադրաբար լքելով իր հարամեայ տունն ու տեղը, այնթապահայը չչուսալքուեցաւ, ուր որ գնաց ինչպէս մայր հողին՝ Կիլիկիոյ մէջ, նոյնպէս արտասահմանի, հիմնեց դպրոցներ ու եկեղեցի:

Որպէս կառուցող ժողովուրդ, ուր որ գնաց հիմնեց հայրենակցական միութիւններ Այնթապ քաղաքին անուևով: Այսպէս.

1921ին Պէյրութի մէջ Այնթապու Հայրենակցական Միութիւն, հիմնադիր՝ Ներսէս Ա. Քհնյ. Թաւուզճեան:

1923ին Դամասկոսի եւ Հալէպի մէջ՝ Այնթապու Հայրենակցական Միութիւն:

1924ին Պոսթընի մէջ Ա. Ա. Միութիւն, հիմնադիր՝ Բաբգէն Եպս. (ապա կաթողիկոս Մեծի Տանն Կիլիկիոյ) Կիլիկիայէն եւ Շահէ Եպս. ապա Արք. Գասպարեան գործակից: Այս միութիւնը Ամերիկայի մէջ ունեցած է 8 մասնաճիւղեր: Ամերիկահայ Այնթապցիներու Միութեան նախագահներէն մէկը եղած է Հրանդ

Սիւլահեանը, ու վերջինը՝ նորոգ հանգուցեալ Եղիա Աստուրեանը:

Սփիւռք դառնալով այնթապահայերը երբէք չեն մոռնար իրենց սիրեցեալ քաղաքը եւ կ'ունենան իրենց քայլերը՝ «Հեռու կեցէք դուք վախկոտներ» քերթուածը, որուն հեղինակն է անշուշտ այնթապցի՝ Յարութիւն Աղայեանը, իսկ քայլերը եղանակաւորողը նուիրեալ ուսուցչապետ Հալէպի Ուսումնասիրաց գոյգ վարժարաններու հիմնադիր տնօրէն՝ Լեւոն Թ. Լեւոնեանը:

Այնթապահայը մեզ հոգեւոր ցուրտին դէմ պաշտպանելու համար Հալէպի մէջ հիմնեց Կրթասիրաց, Կիլիկեան գոյգ, Ուսումնասիրաց գոյգ, Արմէնեան, Ջաւարեան, Վարդանանց վարժարաններն ու Ս. Աստուածածին մեծ եկեղեցին:

Պէյրութի մէջ Երուսաղէմի միջին Նազարեան վարժարաններն ու Պիքֆայի հայակոթող մատուրը:

Նազարեան եղբայրները - Նազար, Կարպիս եւ Նուպար ու Երուսաղէմի միջին Նազարեան եղբայրները եղան Ազգային բարերարներ: Բացի դպրոցէ ու մատուէ Նազարեան եղբայրները Լիբանանի մէջ կառուցին Հայաստանի Հանրապետութեան համար դեսպանատուն, իսկ Տէմիրճեան եղբայրները՝ տուն, Հ.Բ.Ը. Միութեան համար - հսկայ ծաւալով ու մէկ պատը հայկական տուֆ քարով, որ պատիւ կը բերէ հայութեան:

Այնթապահայերու միացեալ ճիւղերով 24 Սեպտեմբեր 1975ին Հայաստանի մէջ կառուցուեցաւ Ժանեակի արդիական գործարան մը, որուն համար մեծ եղան ճիւղերը Գէորդ Պազըրճեանին, Արմէն Յարութիւնեանին, Արսլանեաններուն եւ այլոց:

Հայրենիքի Նոր Այնթապ աւանին մէջ հիմնովին վերակառուցուեցան երկու երկրորդական վարժարաններ, շնորհիւ առաջինը՝ Տէր եւ Տիկ. Բիւզանդ Մարգարեաններու եւ երկրորդը՝ Տէր եւ Տիկ. Ժենեւալ Արամ Գարամանուկեաններու:

Այսպէս այնթապահայոց ձեռքը հասաւ նաեւ Հայաստան եւ այժմ այդ դպրոցները կը կոչուին նուիրատուներու անուններով:

Այլ այնթապահայ մը՝ Գէորդ Մոմճեան հայրենասէրը Հայաստանի մէջ հիմնեց յախճապակիի արդիական գործարան մը: Այսպիսով ցոյց տալով թէ Սփիւռքը ինքնաբաւ դառնալէ ետք կրնայ հասնիլ նաեւ հայրենիքին:

Չմոռնանք արձանագրելու որ

Պէյրութի Թէքէեան վարժարանը իր գոյութեան եւ երկարակեցութեան համար շատ ճիգ կը պարտի Թէքէեան վարժարանի երկարամեայ տնօրէն ճիպին ծնած այնթապցի, համընդհանուր յարգանք վայելող, գրող ու մանկավարժ Երուսաղէմ Պապայեանին:

Երուսաղէմ Պապայեանը բծախնդրօրէն կազմեց Այնթապի Պատմութեան նուիրուած պատմագիրքին երրորդ հատորը ու անոր կողքին «Յիշատակներու Արահետներով» օգտաշատ գիրքը ու միաժամանակ անգլերէն թարգմանութեամբ հրատարակել տուաւ իր հօր՝ Արթ. Տ. Ներսէս Ա. Քհնյ. Պապայեանին յուշերը: Քահանայ հայր մը, որուն օգտաշատ կենսագրութիւնը կապուեցաւ ոչ միայն Այնթապի անտրկեանքին, այլ նաեւ հալէպահայ գաղութին ուր Տէր Ներսէս Պապայեան քահանայն օգտաշատ գործ տեսաւ Կիլիկեան վարժարաններու հաստատման ու ամրապնդման կարեւոր հարցին:

Դպրոցին հայրենասիրական ոգին կու գայ հայր եւ որդի Պապայեաններէն - առաջինը՝ դպրոցին հիմնադրութեան մէջ, ու երկրորդը՝ որպէս տարիներու տնօրէն:

ՀԱՅ ՄՄՄՈՒԼ - ՆԱԵԻ ՀԱՅԱՏԱՌ ԹՐԲԵՐԷՆՆԵՐ ԱՅՆԹԱՊԻ ՄԷՉ

1874ին այնթապահայերը «Դրախտ» ձեռագիր թերթը կը հրատարակեն Մեսրոպեան Սանուց վարժարանին մէջ: Կ'ունենան նաեւ 1908ի Սահմանադրութեանն առաջ՝ «Մենտոր»ը, 1872ին՝ «Այնլէպէն»ը, 1857ին՝ «Բիւրակն»ը, 1876ին՝ «Եղեմ-Աղէն»ը, 1876ին՝ «Շիրակ»ը, 1877-1878ին՝ «Դրախտ»ը, 1878ին՝ «Սէտայր-Հազիգաթը», 1897-1900ին «Առաջին Քայլեր»ը, 1898-1899ին՝ «Դորդըղուն Քայլեր»ը, 1909ին՝ երգիծական Շամպայալիսօն»ը, 1909ին՝ «Ճշմարտութեան Նշոյլներ»ը, 1911ին՝ «Ենի էօմը», 1914ին՝ «Հագիգաթ»ը, «Ուսումնասիրաց»ը եւ 1914-15ին՝ «Կիլիկիա»ն:

Իսկ 1908ի Սահմանադրութեանն եւ Հիւրիէթէն ետք Այնթապի մէջ առաջին տպարանը հիմնողը կ'ըլլայ Վահան Մ. Քիւրքճեանը:

ՀԱՅՐԵՆԻՔԸ ԻՐ ԿԱՐԳԻՆ

Հայրենիքը իր կարգին, ընդունալով Լոս Անճելըսի Այնթապու Հայրենակցական Միութեան խնդրանքին, 1970ին պետական որոշումով Երեւանէն ոչ հեռու Արարատեան դաշտին մէջ գտնուող Թա-

Շար.բ էջ 19

ATLANTIS RESTAURANT AND NIGHT CLUB. FRIDAY NIGHTS AT ATLANTIS ARABIAN NIGHTS. ENJOY A NIGHT OF MIDDLE EASTERN MUSIC, DANCING AND ENTERTAINMENT EVERY FRIDAY NIGHT AT ATLANTIS. 626.449.4599. 162 N. SIERRA MADRE BLVD. PASADENA, CA 91107

ԱՊՐԻԼ 24

ՐԱՆՈՒՊՈՒՄՆԵՐ... ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ԸՆԾ

Հայ ըլլալս է պատճառը, որ չես գիտեր ուրկէ ուր, անսպասելի պահու մը, անակնկալօրէն դէմդ կը ներկայանայ Հայկական Ցեղասպանութեան անդրադառնալու, այդ մասին բացատրութիւն տալու կամ վկայութիւն մը լսելու առիթը: Հաճելի պահեր են անոնք: Հոգեպէս կը սփոփուիս եւ մինչեւ ողնաձուծդ կ'ունենան զգացում մը, աւելի ճիշդ տարբեր զգացումներու խառնուրդ մը, որ սովորական բառերով դժուար է հարազատօրէն արտայայտել: Այդ զգացումներուն գլխաւորը այն է, որ դուն, որպէս մէկ փոքրիկ մասնիկը քու ազգիդ, տեղ մը, կէտի մը վրայ, անկատար լողողիկ, կրցար փոքր նպաստ մը բերել ազգիդ ու անոր մեծ դատին: Այդ օրը հոգեպէս աւելի հանգիստ կ'ըլլաս ու գործելու նոր եռանդ մը կը ծնի մէջդ: Դուն քեզ քիչ մը աւելի իմաստաւորուած կը զգաս:

ՏՈՒՔԹ. ԵՂԻԿ ԶԵՆՔԵԱՆ

2006 թուականին, խորհրդարանական պատուիրակութեամբ մը, պաշտօնական այցով կը գտնուէինք Պեյճիքա: Ծանօթացանք մեզ հիւրընկալող երկրի Ծերակոյտի եւ Երեսփոխանական ժողովի շարք մը անդամներուն հետ: Ընթրիքի մը ընթացքին, կողքս նստող երեսփոխանը, երբ իմացաւ հայ ըլլալս, հետաքրքրուեցաւ Հայկական Ցեղասպանութեամբ, լիբանանահայտութեամբ, Հայաստանի եւ Արցախի իրավիճակով: Հայտնի էր մասին իր ցոյց տուած հետաքրքրութեան եւ ունեցած տեղեկութիւններուն հանդէպ զարմանքս յայտնեցի: Պատասխանեց թէ ինք հայաստան մըն է: Խօսակցութիւնը հասաւ հոն, ուր ան ըսաւ թէ որպէս երեսփոխանական ժողովի արտաքին յանձնախումբի անդամ, վերջերս մասնակցած է ՆԱԹՕ-ի անդամ երկիրներու խորհրդարաններու համաժողովին, ուր թուրքիոյ ներկայացուցիչները ժողովականներուն բաժնած են հակահայ բովանդակութեամբ գրքոյկ մը: Ինք, կարողալէ ետք գրքոյկը, իրենց ծանօթ եւրոպացի երեսփոխաններուն բացատրած է գրքոյկին մէջ տեղ գտած տեսակէտներուն անհիմն ըլլալը: Ծնորհաւորեցի զինք եւ փափաք յայտնեցի ունենալ այդ գրքոյկէն: Խոստացաւ իր օրինակը տալ ինծի, խնդրելով որ, իրմէ ստացած ըլլալս չհրապարակեմ: Ան յարգեց իր խոստումը եւ յաջորդ օր, խորհրդարանի նախարարներէն մէկուն մէջ, առանձնացաւ հետս եւ պահարանի մը մէջ գրուած գիրքը յանձնեց ինծի (Ես ալ յարգելով խոստումս իր անումը չեմ հրապարակեր): Այս առիթով ան չաւելեալ հետաքրքրութիւն ցոյց տուաւ Հայկական Ցեղասպանութեան պատմական հանգամանքներուն շուրջ՝ որ բաւարարեցի մեծ սիրով: Երանի մեր իստակցութիւնը աւելի երկար տեւեր, մեր խումբը արդէն դուրս եկած էր խորհրդարանէն, տեղաւորուած ինքնաշարժներուն մէջ եւ կը սպասէր ինծի մեկնելու համար յաջորդ ժամադրութեան: Մենք ակամայ բաժնուեցանք (Կողքի սիւնակով մեր ընթերցողներուն կը ներկայացնեմ «Հայկական Հարցը եւ Իրականութիւնները» վերնագիրը կրող այդ գրքոյկը):

2005 թուականին, Երեւանի մէջ կը մասնակցէի Պատգամաւորական Բարեկամութեան Հայկական Վեհաժողովին, որ նուիրուած էր Հայաստանի Ազգային ժողովի հիմնադրութեան 15-ամեակին: Վեհաժողովին կը մասնակցէին բազմաթիւ երկիրներէ ժամանած խորհրդարանական պատուիրակութիւններ: Հիւրանոցի նախամուտքին, միջին տարիքով անձ մը մօտեցաւ ինծի եւ ոչ սահուն անգլերէնով ներկայացուց ինքզինք, Բուլլո Արճաքաս, էսթոնիայի երես-

փոխանական ժողովին անդամ: Ան փափաք յայտնեց գրուեցել հետս սիրով ընդառաջեցի: Հետաքրքրուեցաւ Հայկական Ցեղասպանութեամբ եւ ընդհանրապէս սփիւռքահայութեամբ. կարելի եղած չափով բաւարարեցի զինքը: Այն հարցիս թէ ուրկէ՞ կու գայ Հայկական Ցեղասպանութեան եւ սփիւռքահայութեան հանդէպ իր այս հետաքրքրութիւնը, պատասխանեց թէ այդ իր մէջ ծնած է երբ ծանօթացած է Տիկ. Աննա Հէտիկ Պուլի կեանքին ու գործունէութեանը: Այդ անուան մասին իմ անտեղեկութիւնս յայտնեցի: Հակիրճ բացատրեց թէ ո՞վ է Հէտիկ Պուլ, խոստանալով որ, անոր մասին, իր յիշողութեան ապահիւնելով, կրնայ փոքր գրութիւն մը պատրաստել: Ծնորհակալ եղայ: Յաջորդ օր, հիւանդոցային խցիկին մէջ կար անգլերէն լեզուով գրութիւն մը Հ. Պուլի մասին: Կողքի սիւնակով այդ գրութիւնը կը ներկայացնեմ մեր ընթերցողներուն, յուսալով որ այդ կ'ըլլայ նաեւ յարգանքի ուշացած արտայայտութիւն մը հայաստանի էսթոնիայի յիշատակին:

***

1997-ին երեսփոխանական պատուիրակութեամբ մը, պաշտօնական այցով գտնուեցայ Ռուսաստան: Պատուիրակութիւնը կը գլխաւորէր խորհրդարանի նախագահ Նեպիհ Պրորին: Մեր պաշտօնական ծրագիրը կը սկսէր խորհրդարան այցելութեամբ, անոր բաժանմունքներուն հետ ծանօթացմամբ եւ առաջին հանդիպումը՝ երեսփոխանական ժողովի մնայուն յանձ-

նախումբերու նախագահներուն հետ: Այս հանդիպման ընթացքին ինծի մօտեցաւ եւ ինքզինք ներկայացուց երիտասարդ երեսփոխան մը՝ Վարուժան Փամպուլեան, փոքրամասնութիւններու մնայուն յանձնախումբին նախագահ (Ռուսաստանի երեսփոխանական ժողովը կ'ընտրուի համեմատական դրութեամբ, որմէ դուրս, երկրին մէջ գտնուող 12 փոքրամասնութիւններէն իւրաքանչիւրը կ'ընտրէ իր ներկայացուցիչը, որ երեսփոխանի մը լիարժէք իրաւասութիւններով մաս կը կազմէ երեսփոխանական ժողովին: Փոքրամասնութիւններուն ներկայացուցիչները կը կազմեն փոքրամասնութիւններու յանձնախումբը, որուն նախագահութիւնը ամէն ամիս, հերթաբար կը ստանձնէ անոնցմէ մէկը: Մեր այցելութիւնը կը գուզադիպէր հայ ներկայացուցիչին նախագահութեան շրջանին): Ես եւ Վարուժան, ներկաներու զարմացկոտ հայեացքներուն տակ, ջերմօրէն ողջագոտուեցանք... կարծես շատ հին ծանօթներ ըլլայինք: Անմիջապէս Նեպիհ Պրորինի բացատրեցի այս ողջագոտման պատճառը: «Եղբայր, հայերը այսպէս են, միշտ իրար սիրող ու յարգող» - կատակեց ան: «Երանի ըսածդ միշտ ճիշդ ըլլար» - պատասխանեցի միտքէս: Յաջորդ օրերուն Վարուժանը պատուիրակութեան «պոչը չձգեց»: Կ'ընկերանար մեզի ամէնուրեք եւ ցոյց կու տար արտակարգ հոգատարութիւն: Այցելութեան վերջին օրը, հայ գործընկերս պատմեց թէ իրեն մօտեցած է հրեայ փոքրամասնութեան ներկայացուցիչը եւ դժգոհութիւն յայտնած լիբանանեան պատուիրակութեան հանդէպ իր ցոյց տուած ուշադրութեան (մեր այցելութեան նախորդ օրը Լիբանանի հարաւին մէջ տեղի ունեցած էր Սարաֆանտի դէպքը, ուր գոհ գացած էին 12 իսրայէլացի զինուորներ եւ Լիբանան-Իսրայէլ յարաբերութիւնը խիստ լարուած էր): Հրեայ երեսփոխանը Վարուժանին կ'ըսէ, որ եթէ նոյնիսկ հայ ծագումով երեսփոխան մը կայ պատուիրակութեան մէջ, ապա, այս հոտագարութիւնը Լիբանանի պատ-

Շաբ.ք էջ 17

«ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՅԸ ԵՒ ԻՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ»

Գրքոյկը բաղկացած է 55 էջերէ եւ կազմուած է երկու մասէ: Առաջին մասը քառալեզու (անգլերէն, ֆրանսերէն, գերմաներէն, թրքերէն) բովանդակութիւնն է, իսկ երկրորդ մասը, բովանդակութեան հետ առնչուող 17 փաստաթուղթեր են: Գիրքին հեղինակն է Տիարպեքիբի երեսփոխան փրոֆ. Ազիզ Աքիլիւ. անոր հրատարակչներն են Թուրքիոյ Ազգային Մեծ ժողովն ու Թափօններու Յաղթահարման Թրքական Հիմնադրամը: Գիրքը հասցեագրուած է ՆԱԹՕ-ի անդամ երկիրներու խորհրդարաններու 2006 Մայիս 26-30-ին կայացած գարնանային նստաշրջանին (Հեղինակը գիրքի հրատարակման համար իր շնորհակալութիւնը կը յայտնէ Թուրք Պատմաբաններու Ընկերակցութեան նախագահ փրոֆ. Եուսուֆ Հալաճօղլուին եւ փոխնախագահ՝ փրոֆ. Հիքմէթ Էօզտէմի-րին):

Գրքոյկին մէջ տեղ գտած սխալները, թերիներն ու հակասութիւնները կարելի է բաժնել երկու մասի: Առաջին մասը՝ կը բխի պատմական հանրայայտ իրողութիւններու անտեղեկութենէն կամ պատմական փաստերու հանդէպ յարգանքի պակասէն: Այս կարգի սխալներէն կարելի է նշել Ս. Գ. Հնչակեան Կուսակցութեան հիմնադրութեան թուականն է 1881, Հ. Յ. Դաշնակցութեան հիմնադրութեան թուականն է 1889, Պողոս Նուպար Փաշա ունի զօրավարի կոչում, Յովհաննէս Ալլահվերտի անունով հայը եղած է երեսփոխանական ժողովի փոխ նախագահ՝ սկսած օսմանեան առաջին խորհրդարանէն մինչեւ 1915:

Այս կարգի պարզունակ եւ անիմաստ սխալները կ'ամբողջանան դիտաւորեալ եւ նպատակաւոր խեղաթիւրումներով, որոնց նպատակն է «փաստել» որ հայերու պնդած ցեղասպանութիւնը անհիմն է:

Հեղինակը, նախ քանի մը պարբերութիւններու մէջ կը փորձէ ցոյց տալ, որ հայերն ու թուրքերը 850 տարի իրար հետ ապրած են շատ խաղաղ: Ապա, յաջորդող չորս էջերուն մէջ, անոր գլխաւոր նպատակը կ'ըլլայ ցոյց տալ որ 1915 թուականի հայերու բռնագաղթը կարելի չէ ցեղասպանութիւն անուանել: Այստեղ, Ա. Աքիլիւի ածաբարութիւնը յստակ է: Ան ոչ մէկ խօսք կ'ընէ զանգուածային ջարդերուն, հրկիզումներուն, մտաւորականներու ձերբակալութեան, հայ բանակայիններու գիւնաթափման եւ սպանութեան, որոնց հանրագումարն է որ կը կազմէ ցեղասպանութիւնը: Ան միայն կ'անդրադառնայ բռնագաղթին եւ նոյնիսկ այստեղ, ան կ'իշխայ հակասութիւններու մէջ:

Ըստ հեղինակին «աքսորուած հայերը դրկուեցան Սուրիա, որ օսմանեան տարածք էր եւ կը գտնուէր պատերազմի ծիրէն ներս: Այս աքսորի համար, Օսմանեան Կայսրութեան նպատակը նախագուշական եւ ապահովական էր»: Այս պարբերութեամբ, հեղինակը յստակօրէն կ'ընդունի որ բռնագաղթը ունէր պետականօրէն կազմակերպուած բնոյթ: Մինչդեռ, քանի մը տող անդին ան կը գրէ. «1915 թուականի օսմանեան պետական պիւտճէին մէջ ոչ մէկ յատկացում

Շաբ.ք էջ 17

ՀԵՏԱՔՐՔՐԱԿԱՆ ՊԱՐԱԳԱՅ ՄԸ, ԵՐԲ ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ, ԼԻԲԱՆԱՆԸ ԵՒ ԵՍԹՈՆԻԱՆ ԿԸ ՄԻԱՆԱՆ

Տիկ. Աննա Հէտիկ Պուլը ծնած է Էսթոնիոյ Հեփսիլին աւանին մէջ, 1887-ին: Ան ուսուցչուհի էր եւ շատ աստուածապաշտ: 1909-ին, ան կարգ մը թերթերու մէջ կը կարդայ հայութեան հանդէպ եղած սարսափներուն մասին (հաւանաբար խօսքը կը վերաբերի Ա.տանայի Ա.դէտին.- Ե. ձ.): 1911-ին Հէտիկ Պուլ աշխատանքի կը սկսի Կիլիկիոյ Մարաշ (Գերմանիկէ) Բաղաբի մէջ: Հոն, իրենց ծնողները կորսնցուցած հայ փոքրիկներուն համար կար տուն մը: Սյն կը կոչուէր «BEITEL», ուր նաեւ կ'աշխատէին Գերմանիայէն եկած կամուարները. «տիկ. Պուլ կը գործակցի գերմանացի պատուելի Սոհմէի, տիկ. Ռուպարաչի, գուրգրիպի տիկ. Պիարրիս Ռոնէրի եւ այլոց հետ»: Որոշ շրջան մը տիկ. Ռոնէրի եւ տիկ. Պուլ կ'աշխատին Հայկալի մէջ: 1916-էն սկսեալ տիկ. Պուլ կ'աշխատի Կիլիկիոյ մէջ (Մարաշէն հարաւ փոքր գիւղ մը), ուր կար որբանոց մը ցեղասպանութեան ժամանակ իրենց ծնողները կորսնցուցած հարիւրաւոր եւ հազարաւոր հայ փոքրիկներուն համար:

1918-ին ֆրանսական զօրքերը կը գրաւեն Կիլիկիան եւ գերմանացի կամուարներուն կեանքը կը դառնայ հարցական, որովհետեւ այդ ժամանակա Յարանսան եւ Գերմանիան Համաշխարհային Ա. պատերազմի մէջ էին: Սակայն, ֆրանսացիները կ'երաշխարհեն, որ տիկ. Պուլ շարունակէ իր գործունէութիւնը:

1921-էն Հէտիկ Պուլը Սուրիոյ մէջ կ'աշխատի ֆրանսական «Արեւելի Բրիտանիայի Եւրոպայի» կազմակերպութեան մէջ: Ան օգտակար կը դառնայ հայերուն միջեւ: 1951 թուականը եւ 64 տարեկանին կը մեկնի Երուսաղէմ: Ան փափաք կը յայտնէ հաստատուել Սուրիոյ հայկական Հայաստան: Սակայն, խորհրդային իշխանութիւնները չեն արտօնէր: Հէտիկ Պուլ կը մահանայ 1981-ին, Արեւմտեան Գերմանիոյ մէջ:

ԳՌԻԼԼՕ ԱՐՁԱՔԱՅ Մ.Ս. (Էսթոնիոյ խորհրդարանի անդամ)
Kyllo Arjakas +372 50 28161 kyllo.arjakas@niigikogu.ee
 Երեւան, 2005 Նոյմբեր

ՎԱՍԵՐԳ

ԼԱՐԵ ԵՐԱԺՅԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱԿՅՈՒԹԻՒՆ

«ՏԻԼԻՃԱՆ» ՇԱՐՔԻ ՅՐԴ ՏԱՐԻՆ

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՄԱՂՐԵԱՆ

Սփիւռքային, յատկապէս ամերիկեան մեր պայմաններու տակ, մեծապէս զնահատելի եւ շնորհաւորելի են այն ձեռնարկներն ու նախաձեռնութիւնները որոնք ունին մնայուն եւ շարունակական հանգամանք: Նման կացութիւն ունի իր բազմաթիւ քովնտի օգուտները, որոնք, ոչ միայն կը հանդիսանան օգտակար խթանները նախաձեռնող միաւորներու ներքին կենսունակութեան եւ յարատեւելու վճռակամութեան, այլ նաեւ, եւ յատկապէս, իրենցմէ օգտուող հաւաքականութեանց դաստիարակութեան եւ ինչու չէ հոգեկան լիցքաւորման: Այս հակիրճ խորհրդածութեան կը տարուինք, երբ նկատի ունենանք Լոս Անճելըսահայ մեր համայնքի մշակութային, յատկապէս երաժշտական մարզէն ներս, «Լարք» երաժշտական ընկերակցութեան որակաւոր եւ կարեւորը, շարունակական նախաձեռնութիւնները, որոնք մէջ այս յօդուածի նիւթ հանդիսացող «Տիլիճան» շարքի պարզապէս է, որ անցնող Ապրիլ ամսուայ 27ին, 2008 տուաւ իր 3րդ շրջանի աւարտական համերգը, զոր պատասխանատուները կոչած էին «Յեղասպանութեան Յիշատակման Համերգ»: Այս մէկը կը հանդիսանար 3րդ տարուայ 6րդ համերգը, եւ եթէ ուզենք փոքրիկ հաշիւ մը ընել, պիտի անդրադառնանք որ «Լարք»ը եւ իր ղեկավարած «Տիլիճան» միաւորները, 3 տարիներու ընթացքին, դասական երաժշտութեան հայ եւ օտար սիրահարներուն պարզեւած են 18 տարբեր յայտագրերով, համերգներ, Լոս Անճելըսի գեղեցիկ, «Zipper» սրահ կոչուած վայրէջն ներս:

Այս ակնարկը ուրեմն, «Տիլիճան»ի 3րդ արժեւորումն է, եւ տրուած ըլլալով որ «Տիլիճան»ը արդէն իսկ հետաքրքրուող հասարակութեան կը ներկայացնէ իր 4րդ տարուայ լման յայտագիրը, դարձեալ 6 յաջորդական յայտագրերով, արդէն իսկ վստահութիւնը ունինք որ սկզբի մեր ակնարկած մնայուն եւ շարունակական պարագան ապահովուած, եւ «Լարք»ի եւ «Տիլիճան»ի պատասխանատուները իրականացուցած կ'ըլլան իրենց ճիգերը, համայնքի կեանքէն ներս:

Անդրադառնալէ առաջ վերջին համերգին, օգտակար կը նկատենք տալու մէկ հակիրճ նկարագրութիւնը, 3րդ տարուայ ընթացքին տեղի ունեցած վեց համերգներուն:

Այսպէս ուրեմն, ահաւասիկ ցանկը իրենց տարբեր բովանդակութիւններով.

- 2007-2008 շրջանի համերգները.
- Ա. Համերգ, Սեպտեմբեր 15, 2007
  - Յարութիւնեան Եռեակ (Trio)
  - Շարաֆեան դաշնակի հնգեակ (quintet) համաշխարհային փրը-

միերա

- Ֆրանք - դաշնակի հնգեակ Այս համերգին կը մասնակցէին ութը հայ եւ օտար արուեստագէտներ:

Բ. Համերգ, Հոկտեմբեր 15, 2007

- Մանսուրեան, հինգ կտորներ (baga telles)
- Ռավել - Չութակի եւ թաւ-Չութակի երկեակ (duo)
- Մենտըլան - դաշնակի եռեակ (Trio) 4 հայ եւ օտար արուեստագէտներ

Գ. Համերգ, Դեկտեմբեր 16, 2007

- «Լարք» ընկերացկութեան ուսանողներ
- Երաժշտական Քոմետիա
- Ֆօրցա Duo
- Մասնակիցներ, 3 հայ եւ օտար արուեստագէտներ:

Դ. Համերգ, Յունուար 20, 2008

- Շնիթթէ
- Շոսթաքովիչ - քառեակ
- Օրբելիան - քառեակ
- Սարեան - քառեակ
- Շոսթաքովիչ - երկու յորի-նումներ ութը հայ եւ օտար արուեստագէտներ:

Ե. Համերգ, Մարտ 30, 2008

- Քիւրթակ
- Լիկեթի
- Ավանսով
- Ռոսթոմեան, համաշխարհային փրըմիերա
- Հայրապետեան, սոնաթ
- Պարթոք
- 6 հայ եւ օտար արուեստագէտներ

Զ. Համերգ, Ապրիլ 27

- «Յեղասպանութեան» համերգ
- Կիւրճիէֆ եւ Կոմիտաս
- Պախ եռեակ
- Շոսթաքովիչ - դաշնակի հնգեակ ութը հայ եւ օտար արուեստագէտներ

***

«Տիլիճան»ի 2007-2008 շարքին հինգ համերգներու մասին, զնահատական ակնարկներ եղած են հայկական եւ անգլիական մամուլներու մէջ, յատկապէս գեղարուեստական նուրբ ճաշակ ունեցող եւ նուիրեալ քրոնիկափր Անգինէ Մուրատեան-Քէշիշեանի, իմ եւ ուրիշներու կողմէ, ակնարկներ որոնք կ'անդրադառնային ընտրուած կտորներու գեղարուեստական բարձր որակին, եւ մասնակից արուեստագէտներու կատարողական զնահատելի մակարդակին մասին: Աւելի քան 30 հայ եւ օտար, երկսեռ արուեստագէտներ կը մասնակցէին այս 6 համերգներուն իբրեւ Չութակահարներ, դաշնակահարներ եւ տարբեր-տարբեր երաժշտական գործիքներու մասնագէտներ:

Ինչ կը վերաբերի 6րդ համերգին, նուիրուած հայկական ցեղասպանութեան յիշատակութեան, մենք ականատես եւ ունկնդիր եղանք խիստ հետաքրքրական յայտագրի մը, որուն մէջ մեծ վարպետու-

թեամբ եւ ձեռնհասութեամբ ունկնդրեցինք մեծն Կոմիտասի մեզի ծանօթ կտորները, յատկապէս «միսթիք» Կիւրճիէֆի եւ Հարթմանի կտորները, «Resonance» ճանչցուած անմասմալի կողմէ, կատարողութեամբ Փոլ Շիլֆֆըրի, սրինգի վրայ, Մաթիու Լուպինի, Պասունի վրայ (bassoon) եւ Քէսի Սոքոլի դաշնակի վրայ: Այս անսամալը մեզ դիւթեց Կոմիտասի եւ Կիւրճիէֆ-Հարթման կտորներով:

Յայտագրի 2րդ բաժնով, մեզի հրամցուեցան Պախի «Trio» սոնաթի, այս անգամ սրինգի, պասունի եւ Չութակի մասնակցութեամբ, իսկ Շոսթաքովիչի հրաշալի դաշնակի դժուարին գործը, մասնակցութեամբ երկու Չութակահարներու, Մովսէս Պօղոսեան, Սառա Թորնպլէյթ, Վիլլա՝ Փօլ Քոլէթթի, թաւ-Չութակ՝ Ռոնըլտ Լենտըրտ, եւ դաշնակ ճօան Մարթին: Այս հրաշալի երկի մատուցումը արժանացաւ, ինչպէս նախորդները, մեծ զնահատանքի երկարատեւ ծափահարութիւններով:

***

Մենք, այստեղ խօսեցանք ընդհանուր կերպով, «Լարք» երաժշտական ընկերակցութեան, եւ անոր «Տիլիճան» միաւորի մասին: Պարտք կը զգանք մասնաւորաբար զնահատել աշխատանքը, տաղանդը եւ նուիրումը երկու անձնաւորութեանց, որոնք մեծ նուիրումով, անձնագոհութեամբ եւ ձեռնհասութեամբ, գեղարուեստական պահանջկոտ եւ ճաշակաւոր հասարակութեան մը կը պատրաստեն եւ կը ներկայացնեն յիշեալ որակաւոր եւ բազմատեսակ յայտագրերը, որոնք, ինչպէս ըսուեցաւ, կ'արժանանան ամէն անգամ, ունկնդիրներու լուրջ ուշադրութեան եւ զնահատանքի: Իրենց անձնական համեստութիւնը

վիրաւորեալ զնով իսկ, կ'ուզենք անդրադառնալ «Լարք» երաժշտական ընկերակցութեան գործադիր ղեկավար (executive director), վաստակաւոր երաժիշտ, խմբավար եւ նուիրեալ վաչէ Պարոտմեանի մասին, որուն տեսլականին եւ ճաշակին կը պարտինք ոչ միայն «Տիլիճան»ի, այլ ընդհանրապէս «Լարք»ի ամբողջ յայտագրերը: Վաչէ Պարոտմեան կը շարունակէ մնալ մեր համայնքի երաժշտական գործունէութեան «Տիւնմօ»ն, ներուժը, առանց որուն անկարելի պիտի դառնային «Լարք»ի ձեռքբերումները:

Քանի այստեղ խնդրոյ առարկայ է «Տիլիճան» միաւորը, պիտի ուզէինք նաեւ անդրադառնալ անոր «գեղարուեստական ղեկավար», Չութակահար եւ համակրելի արուեստագէտ Մովսէս Պօղոսեանի մասին, որ ոչ միայն կատարելագործուած արուեստագէտ մըն է, բեմական հաճելի ներկայութեամբ անձնաւորութիւն մը, այլ մանաւանդ «Տիլիճան» յայտագրերու իրականացնողը եւ մասնակիցը, իր Չութակի միջոցաւ: Կը մնայ մեզի նաեւ շնորհաւորել այն բոլոր անձնաւորութիւնները, որոնք իրենց նիւթական միջոցներով նեցուկ կը կանգնին «Տիլիճան»ի սենեկային երաժշտութեան այս զնահատելի շարքին: Երկար է շարքը այս անձնաւորութեանց, որոնց բոլորն ալ արժանի են զնահատանքի:

Այնքան ատեն որ մեր մէջ կան եւ կը գործեն վաչէ Պարոտմեանի, Մովսէս Պօղոսեանի եւ բարերարներու նման անձնաւորութիւններ, մենք կրնանք հանգիստ ըլլալ որ համայնքի մշակութային, երաժշտական կեանքը պիտի շարունակուի իր ներկայ գեղեցիկ ընթացքով: Վարձքը կատար' բոլորին:

ԲՆՅԱՍՏԱՆԵՍՅՑ ՍՈՍԵՒԱԿԱՆ ԵԿԵՂԵՑԻ ԱՐԵԻՄՏԵԱՆ ԹԵՍ

ՅՈՒՐԵՒԵՆԱԿԱՆ ՀԱՆԴԻՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԱԽԱԶԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ ԵՒ ՀՈՎԱՆԱԻՌՈՒԹԵԱՄԲ

ՅՈՎՆԱՆ ԱՐՔ. ՏԷՐՏԷՐԵԱՆԻ

ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ

«ՇԻՐԱԿ» ՀՐԱՏԱՐԱԿԶԱՏԱՆ ՀԻՄՆԱԴԻՐ

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՀԱՆՆԷՍԵԱՆԻ

ԾՆՆԴԵԱՆ 80 ԱՄԵԱԿԻՆ
ԵՒ
ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԷՈՒԹԵԱՆ 55 ԱՄԵԱԿԻՆ

ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ

Հ.Բ.Մ. ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՅԱՆՁՆԱԽՈՒՄԻ

ԹԷԲԷՅԱՆ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՀԱՅ ԿՐԹԱԿԱՆ ԵՒ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԿՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ՏԵՂԻ ՊԵՏԻ ՈՒՆԵՆԱԾ

ԱՐԵԻՄՏԵԱՆ ԹԵՄԻ ԱՌԱՋՆՈՐԳԱՐԱՆԷՆ ԿԵՐՈՎ
ՀԻՆԳՇԱՐՔԻ, ՄԱՅԻՍ 22, 2008 ԵՐԵՎԱՆԻ ԺԱՄԸ 7:30

3325 N. GLENOAKS BLVD., BURBANK, CA 91504

ՄՈՒՏՔԸ ԱՋԱՏ Է, ՀԻՐԱՍՊՈՒԹԻՒՆ

ԳՐԱԴՈՒԾ ԹՈՒԿԱՆՆԵՐ

Յուճիս 14	Հայրերու Օր
Օգոստոս 10	Հանգանակային Գաղտնիք
	«Մասիս» շաբաթաթերթի
Սեպտեմբեր 21	Հայաստանի Անկախութեան Փառասօց
Հոկտեմբեր 4	Հ.Մ.Ս.ի Տարեկան Պարահանդէս
Դեկտեմբեր 31	Նոր Տարուայ Խրախճանք

«ՄԱՅՐԵՐՈՒ ՕՐ»Ը ԵՒ ՎԱՅ ԴՊՐՈՑ

ՅՈՒՇԵՐ ԱՆՅԵԱԼ ՕՐԵՐԻՑ

ՎԱՐՈՒԺԱՆ ԳՐԱՃԵԱՆ

«Մայրերու Օր»ը որպէս ժողովրդային տօնակատարութիւն Ամերիկայի մէջ սկսաւ 20րդ դարու սկիզբը Ֆիլադելֆիա նահանգին մէջ, որուն հիմնադիրը կը նկատուի Աննա Ժարվիս անունով ամերիկուհի մը, որ մայրը կորսնցուցած էր փոքր տարիքին: Քանի մը փոփոխութիւններէ ետք, հայասէր նախագահ Ուոլթեր Ուիլսոնը 1914 Շաբաթ 10ին, Մայրերու Ազգային Տօն կը հռչակէ Մայիսի 22րդ Կիրակին:

Ասկից շատ առաջ, դարերէ ի վեր, հայ եկեղեցիին կը տօնէ Սբ. Աստուածածնի աւետման, մայրութեան եւ գեղեցկութեան օրը: Ամէն տարի, Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Գարեգին Բ., Ապրիլ 7ին շնորհաւորական ուղերձ կը ղրկէ կանանց եւ մայրերուն:

Իսկ Ամերիկայի մայրերը լրիւ կը կատարեն իրենց մայրական պարտականութիւնները: Դժբախտաբար միայն մէկ փոքր տոկոսը, քանի որ հազարէ աւելի մայրեր բաւարար ջանք չեն թափեր ազատելու համար իրենց զաւակները պետական դպրոցներէ, ուր անոնք վտանգի տակ են խաթարումներու, մոլորութիւններու, ալլախուսումի, օտարացումի, եւ տակաւին... կրիւներու կը մղուին անոնք ալլազգի աշակերտներու հետ:

Հայ դպրոցի առաւելութիւնները բազմաթիւ են: Միայն հայերէն սորվելու համար չէ որ հայ դպրոց պէտք է յաճախեն մեր զաւակները, նաեւ հայ դպրոցները փաստեցին իրենց ուսման մակարդակի աւելի բարձր ըլլալը՝ բազմաթիւ պատճառներով: Երկրորդ, հայ դպրոցի մէջ հայ աշակերտները աւելի հարազատ կը զգան եւ ստորակարգութեան բարոյթներ չեն ունենար: Երրորդ, հայ աշակերտները, դպրոցը աւարտելէ ետք կը հեռանան եւ կը մոռցուին ոչ-հայ դասընկերները, բայց կը մնան հայ դասընկերները՝ գոնէ քանի հատը:

Կարեւոր կէտ մըն ալ կայ հայ աշակերտներուն ապագային գործ գտնելու առնչութեամբ: Աւելի քան 20 տարի Սաքրամենթոյ պաշտօնէայ եղած ըլլալով (մասնակի ժամերով) վիճակագրութիւններու մէջ տեսած եմ որոնք երկլեզու են, շատ աւելի դիւրաւ գործ կը գտնեն,

որովհետեւ առետրականները, մանաւանդ անոնք որոնք ուղղակի գործ կ'ընեն յաճախորդներու հետ, կը նախըտրեն վարձել երկլեզու պաշտօնէայ մը, իրենց անգլերէն լաւ չիօսող յաճախորդներուն համար:

Աշխարհի մեծագոյն յոյն փիլիսոփաները, Քրիստոսէ դարեր առաջ գրեցին «ձանչցիր ինքզինքդ» չքննարկուած կեանք մը չարժեք ապրիլ»: Իսկ այլ փիլիսոփայ մը Պրատտն ըսաւ որ մարդիկ 2 մեծ թշնամիներ ունին, ներքին եւ արտաքին՝ անոնցմէ աւելի մեծը՝ ներքինն է: Ուրեմն հայ մայրեր ճանչնանք ինքզինքնիս, քննարկենք մեր կեանքը, մեր զաւակներուն «ներքին թշնամիները» չըլլանք զրկելով զիրենք հայ դպրոցի առաւելութիւններէն:

Բայց կրթաթոշակի վճարումը: Հետեւեալ ձեւով կրթաթոշակ կէսի, կամ աւելի կը նուազի, եթէ մեծ ընկերութեան մը մէջ մօտիկ ազգական մը ունիք, ատիկա կը կոչուի համեմատուած նուիրատուութիւն (matching grant): Մեծ ընկերութիւնները ծրագիր մը ունին, ըստ որուն, երբ ունի պաշտօնէայ մը նուիրատուութիւն կատարէ կրթարանի մը, ներառեալ երկրորդական վարժարանի մը, նոյն չափ տուեալ ընկերութիւնը նուիրատուութիւն կը կատարէ նոյն այդ կրթարանին: Օրինակ եթէ պաշտօնէայ մը 500 կամ 1000 տոլար նուիրէ կրթարանին, ընկերութիւնն ալ 500 կամ 1000 տոլար կը նուիրէ: Կրնաք գիրքը ստանալ որ կը կոչուի matching grand booklet: Ինչո՞ւ հայերը չօգտուին վերոյիշեալ դիւրութիւններէն օտարներուն պէս, մանաւանդ հրեաներու նման:

Օրն ուրեմն հայ մայրեր ու մեծ մայրեր: Արժեցնենք «Մայրերու Օր»ը մեր զաւակներուն ապագային համար: Քիչ մը պակսեցնենք մեր ալլեւալլ ծախսերը եւ մեր զաւակներուն ապագան կերտենք: Մեր զաւակներուն «ներքին թշնամիները» չ'ըլլանք ինչպէս ըսաւ փիլիսոփան, լսենք Գարեգին Բ. Կաթողիկոսի «Մայրերու Օր»ուայ ուղերձը, թող մեր զաւակները հպարտ ըլլան հայերէն ալ խօսելով եւ թող կրկնեն ասացուածքի վերածուած բանաստեղծին խօսքը. «Կանք, պիտի լինենք ու դեռ շատանանք»:

ԱԻՆՏԻՍՆԱԶԱՐԵԱՆ

Այսօր արդէն հասել եմ իմ կեանքի 88-րդ սեմին: Իմ բոլոր հասակակիցները ապրում են իրենց անցեալի քաղցր եւ երբեմն էլ դառն յուշերով: Պատմում են իրենց կեանքում տեղի ունեցած անց ու դարձերի, յուշերի եւ երեւոյթների մասին: Երկար տարիներ ապրելով իմ ծննդավայր Քալաւա գիւղում, ես բացի հողագործութեամբ զբաղուելուց, մասնակցել եմ հասարակական բնօրէյ կրող աշխատանքներին, անդամակցել եմ եկեղեցա-դպրոցական մարմիններին եւ երկար տարիներ ստանձնել եմ գիւղապետի ծանր ու դժուարին պաշտօնը: Միշտ եղել եմ արդարադատ եւ պաշտպանել եմ իմ բոլոր հայ եւ պարսիկ համագործակցիների շահերը: Այդ պատճառով թէ պետական շրջանակներում եւ թէ հասարակութեան մէջ, ձեռք եմ բերել բարի համբաւ: 1955-56 թուականներից հաստատուեցի Թեհրան եւ յաջողեցի ստանալ մեքենավարութեան առաջին կարգի վկայական: Ապա ընտրեցի մեքենայ վարելու ասպարէզը եւ 18 անիւ ունեցող հսկայ մեքենայով շրջեցի ամբողջ Եւրոպան, փոխադրելով զանազան ապրանքներ, որոնք պատկանում էին իրանցի վաճառականներին: Պարսիկ ժողովուրդը ընդհանրապէս խորին յարգանք եւ վստահութիւն է ունեցել եւ ունի մասնաւորապէս հայ փոքրամասնութեան նկատմամբ:

Այդ կապակցութեամբ բազմաթիւ փաստեր կան: Իսկ իմ կեանքում նման երեւոյթների ես շատ եմ հանդիպել: Բեռնատար մեքենայ վարելու տարիներին, ես բնականաբար միշտ գործ ունէի պարսիկ վաճառականների հետ: Մէկ անգամ Թեհրանում գնացի կենտրոնական շուկայ մի պարսիկ առետրականից ստանալու բեռնափոխադրման վարձը: Սովորական խօսակցութիւններից յետոյ վաճառականը ինձ տուեց 42 հազար թումանի մէջ չէք, նոր այն օրերի հաշուով շատ խոշոր գումար էր: Շնորհակալութիւն յայտնելուց յետոյ, դուրս գալով, գնացի մօտակայ դրամատունը, ստանալու համար չէքի գումարը: Երկար ժամանակ սպասելուց յետոյ, երբ հեթըր ինձ հասաւ, պաշտօնէան ինձանից պահանջեց ինքնութեան թուղթ, կամ վարորդական վկայական: Դժբախտաբար ես ոչ մի փաստաթուղթ չունէի ինձ մօտ, եւ այդ պատճառով պաշտօնէան հրաժարուեց չէքը վճարել: Մտածեցի գնալ տուն եւ վերցնել ինքնութեան թուղթը: Այդ պահին պաշտօնէային մօտեցաւ այդ բաժնի պատասխանատունը: Նա իմա-

նալով եղելութիւնը եւ կարգալով չէքի վրայ նշուած իմ անուն ազգանունը, ասաց պաշտօնէային - Սա հայ մարդ է, սուտ չի խօսի, վճարիր: Գումարն ստանալով գոհ եւ ոգեւորուած ես վերադարձայ տուն: Ուսիս էի որ հայութիւնը այս հիւրընկալ երկրում վայելում է յարգանք եւ վստահութիւն:

Այսօր էլ իսլամական յեղափոխութիւնից յետոյ, իրանահայերը վայելում են իրանի պետութեան եւ ժողովրդի սէրն ու համակրանքը: Ազատ եւ անկաշկանդ աշխատում են մեր բազմաթիւ եկեղեցիները, դպրոցները, միութիւնները, մարզադաշտերը եւ ակումբները: Բոլոր ազգային եւ կրօնական տօները նշում ենք ըստ պատշաճի, առանց որեւէ դժուարութեան եւ բարդութիւնների: Տարիներ առաջ տղաս մի թեթեւ գործողութիւն ունեցաւ, Թեհրանի յայտնի «Ջամ» հիւանդանոցում: Եօթ-ութ օր անց որդիս լրիւ առողջացաւ եւ դուրս գրուեց հիւանդանոցից: Հաշուեցոյցը վճարելու համար ես դիմեցի հաշուապահական բաժնին: Այդտեղ ինձ յայտնեցին որ պատասխանատու պաշտօնէան երկու ժամ յետոյ պիտի գայ: Ուրեմն ես 2 ժամ պիտի սպասեմ: Տղաս որ նոր էր վերագտել իր առողջութիւնը շատ անհանգստացած էր: Ի՞նչ պիտի անել: Առանց վճարման մեզ չպիտի թողնէ տալիս դուրս գալ հիւանդանոցից: Իսկ 2 ժամ սպասել շատ ծանր էր թէ ինձ եւ թէ յատկապէս տղայիս համար: Ի՞նչ անել, չգիտէի: Յանկարծ բաժնի պաշտօնէան մօտեցաւ ինձ եւ ասաց - Պարոն, ձեր հիւանդին կարող էք տանել, իսկ վճարումը կը մնայ վաղուան: Ուղղակի շքեղ էի եւ զարմանում էի եւ չէի կարողանում հասկանալ թէ ի՞նչ է կատարում: Վերջապէս առանց հիւանդանոցի ծախսերը վճարելու տղայիս հետ հասանք տուն: Մտածում էի եթէ չզնայեմ եւ այդ գումարը չվճարեմ, ինչպէ՞ս պիտի գտնեն ինձ, քանի որ ոչ մի ծանօթութիւն չունեն իմ մասին: Յաջողօր օրը դիմեցի հիւանդանոցի հաշուապահական բաժնին եւ ասացի. - Եկել եմ պարտքս վճարելու - պաշտօնէան ուրախացած նայեց ինձ եւ ասաց. - Հայրենակից գիտես ինչու առանց վճարում կատարելու քեզ տուն ուղարկեցինք: Որովհետեւ տղայիդ հետ հայերէն խօսեցիր, որից իմացանք որ հայ ես: Եթէ դու այս գումարը չբերէիր, մեր գանձապահը ինքը պիտի վճարէր եւ նկատողութեան արժանանար: Ահա այսպիսին էր իրանահայութեան վիճակը երէկ, եւ այսպիսին է նաեւ այսօր...

ԱՐՄԵՆՈՒԿԻ ԲՈՅԱՄԵԱՆ ԻՍ ՄԱՅՐԻԿԻՍ (ՄԱՆԿԱԿԱՆ)

Բնութեան ստեղծած մի հրաշք է իմ մայրիկը սիրելի Եթէ կ'ուզէք ես ձեզ պատմեմ, Որքան լաւն է ու բարի:

Ուզում եմ ես անկեղծ լինել Ասել խօսքը իմ սրտի, Որ սիրում եմ իմ մայրիկիս Չափից-չափից աւելի:

Միշտ ինձ համար գրքեր կարդում Դեքիաք պատմում անուշիկ, Որ լաւ քնի իր բալիկը Աշխարհում իր երագի:

Կ'ուզեմ որ նա չ'ծերանայ Մնայ միշտ թարմ, գեղեցիկ,

Եւ իր բարի լայն ժպիտով ժպտայ անկեղծ բոլորին:

Կ'ուզեմ նաեւ որ կեանքում իմ մայրիկը չտխրի, Նրա սիրուն աչքերում ես չտեսնեմ արտասուք:

Հիմա արդէն հերթը իմն է Դամբուրել այդ ձեռքերը, Որ երգել է, ինձ պարուրել Ու չի քնել ողջ գիշեր:

Ցանկանում եմ ուժ ու կորով իմ անցման մայրիկիս, Արժանի է ամէն ինչի Եւ շատ ու շատ յարգանքի:

www.massisweekly.com

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ... ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ...

Մեծ ժողովրդականութիւն Վայելող Կլէնտելի AMGA 280-րդ Ալիքը Այժմ Կը Սփռուի GlobeCast

Արբանեակային Հեռատեսիլով Ամերիկայի, Գանատայի եւ Մեքսիկոյի Ամբողջ Տարածքին

Դուք Կրնաք Դիտել Հայաստանեան Լուրեր Գաղափարական Վերլուծութիւններ Երաժշտական Հաղորդումներ Եւ այլն Մանրամասնութիւններու Համար Հեռաձայնել 818.547.9696

ՎԱՆԴՊՈՒՄՆԵՐ... ՅԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ՎԵՏ

Շաբաթը անկուած էջ 14-էն

ուրիշ կերպով կ'ընկերակցուի իր շարժումները: Վարուժան կը պատահանէ թէ իր յարգանքը լիբանանեան պատուիրակութեան հանդէպ, անոր կազմին մէջ հայազգի երեսփոխանի մը ներկայութեամբ պայմանաւորուած չէ: Աշխարհի բոլոր հայերը, Հայաստանէն ետք իրենց երկրորդ հայրենիքը կ'ընդունին Լիբանանը եւ ինք ինչպէս ունէ հայ, մեծ սէր ունի այդ երկրին հանդէպ: Վարուժանին այս պատահանը մեծապէս գոհացուց գիտեալ եւ հարցուցի թէ այս երկխօսութիւնը կրնա՞յ նաեւ Նեպի՛հ Պըրրիին պատմել: Անպատեհութիւն մը չգտաւ: Նեպի՛հ Պըրրիի մէկ ազատ պահուն մօտեցայ իրեն եւ ըսի թէ հայ երեսփոխանը կը փափաքի շատ կարճ տեսակցութիւն մը ունենալ հետը եւ ըսելիք մը ունի: Սիրով ընդառնեց: Վարուժան փամպուքեան վերոյիշեալ երկխօսութիւնը նոյնութեամբ պատմեց Նեպի՛հ Պըրրիին: Նեպի՛հ Պըրրիի գոհու-

նակութիւնը ակներեւ էր (վերադարձի ճամբուն վրայ, օդանաւին մէջ, ան այս խօսակցութիւնը պատմեց պատուիրակութեան միւս անդամներուն): Պըրրիի հետաքրքրուեցաւ ուսմանահայրութեամբ: Իրեն համար նորութիւն էր որ հայ գաղութը կազմուած չէ նախկին լիբանանահայերէ, այլ այդ կազմուած է նոյնիսկ Մեծ Եղեռնէն առաջ, Թուրքիայէն արտագաղթած հանրէ: Սա պատճառ եղաւ որ խօսակցութիւնը ընթանայ դէպի Յեղասպանութիւն, հայութեան վիճակը Օսմանեան կայսրութեան մէջ նախքան Յեղասպանութիւնը, եւ այլն: Վարուժանը մէկ կողմէ, ես միւս կողմէ կը բաւարարէինք Նեպի՛հ Պըրրիի հարցերուն: «Կարճ պահու» մը համար նախատեսուած հանդիպումը տեւեց բաւական երկար: Երբ դուրս եկանք Պըրրիի առանձնասենեակէն, ես թեթեւութիւն մը կը զգայի: Վստահ եմ որ նոյնը կը զգար նաեւ Վարուժան, որովհետեւ սկսած էր աստիճաններէն երկու-երկու իջնել...:

«ՀԱՅՎԱԿԱՆ ՀԱՐՑԸ ԵՒ ԻՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ»

Շաբաթը անկուած էջ 14-էն

կը նշմարուի (բռնագաղթի կազմակերպման համար. «Ե.Ճ.»): Սա ցոյց կու տայ որ 1915-ին եւ անկէ առաջ հայերու դէմ բռնագաղթի որեւէ ծրագիր չէ եղած»: Այս պարբերութեամբ, ալ հեղինակը ամբողջապէս կը ծխտէ բռնագաղթին պետականօրէն ծրագրուած ըլլալը: Հեղինակը կը գտնէ, որ ամբողջ հայութիւնը չէ որ բռնագաղթի ենթարկուեցաւ, այլ «մաս մը միայն»: Ապա, կը պնդէ, որ 1919-1921-ի միջոցին 350 հազար հայերու «արտօնուեցաւ» վերադառնալ Անատոլիա: Եթէ ընդունին, որ

բռնագաղթած «մաս մը հայերը», առաւելագոյնը ընդհանուր հայութեան կէսն էր, եւ դարձեալ ընդունինք որ անոնք բոլորն ալ, անխտիր ետ վերադարձան, ապա 1921-ի դրութեամբ 1921-ին Անատոլիոյ հայութեան թիւ 700,000 պէտք է ըլլայ, որ 85 տարի ետք, բնական աճով, պէտք է անցնի 1 միլիոնի սահմանը: Ո՞ւր է այդ հայութիւնը Անատոլիոյ մէջ...: «Հայկական Հարցը եւ Իրականութիւնները» գրքովը կարելի է ընդունիլ որպէս թրքական հակահայ քարոզչութեան դասական մէկ օրինակը»: Ե. Ճ.

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԱՐԵՒՍՏԵԱՆ ԹԵՄԻ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹԵՆԵՆ

Շաբաթը անկուած էջ 8-էն

Բիւզանդիոնի Կոստանդին կայսրը գահ բարձրացաւ 10-րդ դարուն ու իր քաղաքական գործին աւելցնելով այն բացառիկներէն մին ըլլալով գրեց մի քանի կարեւոր քաղաքական եւ կայսերական թեմերու վերաբերեալ գիրքեր: Անոնցմէ մին է որ ներկայ գիրքին նիւթ կազմած է ուր ան կը գրէ որոշ մանրամասնութեամբ Հայ Բագրատունեաց թագաւորութեան մասին որ դարացի պետութիւնն էր այն ատեն կայսրութեան արեւելեան նահանգներուն իր Անի մայրաքաղաքով եւ մեծանուն հայ թագաւորներու օրով:

ՆԵՐԱԾՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅ ԵԿԵՂԵՑ-ԻՈՅ ԱՍՏՈՒԱԾԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆ
Անգլերէն լեզուով գրուած այս ամփոփ գիրքը «Ժողովուրդին համար» գրուած աւելի պարզ բացատրութիւններով Հայ Եկեղեցւոյ աստուածաբանութիւնը կը ներկայացնէ կարճ գլուխներու ներքեւ: Հոն շարքով նկատի առնուած են Ս. Գիրքի կենսական հիմքը, եկեղեցւոյ առաջին երեք Տիեզերական Ժողովներու առած որոշումները եւ Նիիկիոյ Հաւատոյ Հանգանակը:
Քննուած են նախ Պօղոս Առաքելայի անփոխանելի վերլուծումներն ու աստուածաբանութիւնը, եւ ապա Գրիգոր Տաթեւացիի եւ Ներսէս Շնորհալիի հաւատոյ հանգա-

նակները որոնց հիմամբ վերահաստատուած են Քրիստոսի Անձին վարդապետութիւնը, Ս. Երրորդութեան վարդապետութիւնը, Ս. Աստուածածնի հանգամանքն ու դերը, եւ այլ յարակից խնդիրներ, բոլորն ալ աւետարանական տուեալներու վրայ: Գիրքը բնականաբար կ'ընդգրկէ Եկեղեցւոյ սրբազան Խորհուրդները առանձինն, Հայ Եկեղեցւոյ շարականներու աստուածաբանութիւնը, Եկեղեցւոյ ստորոգելիները, այսինքն անոր տրուած սուրբ եւ նուիրական ածականները, ինչպէս նաեւ անդրադարձ մը կատարուած է անաստուածութեան եւ հերետիկոսութեան հոսանքներուն վրայ, այդ ուղղութեամբ տալով քրիստոնէական եւ աւետարանական բնորոշ եւ համոզիչ մեկնաբանութիւններ:
Վերեւ յիշուած բոլոր հրատարակութեանց մեկնասաներն են Տ. եւ Տիկ. Տէյլիտ եւ Մարկրիթ Մկրպլեան որոնց հրապարակաւ իր շնորհակալութիւնը կը յայտնէ գիրքերուն հեղինակը:
Այս առիթով սրտագին հրաւեր կը կարգանք շրջանիս բոլոր գրասէր եւ եկեղեցասէր հասարակութեան ներկայ ըլլալ Շնորհանդէսին որ տեղի պիտի ունենայ Պըրպէնքի Հայոց Առաջնորդարանի դահլիճին մէջ ԶՈՐԵՔՇԱՐԹԻ ՄԱՅԻՍ 21-ին, երեկոյեան ժամը 7-ին:
Հիւրասիրութիւն շնորհանդէսէն ետք: Կը հրաւիրենք բոլորը:

ՄԻԶԱԶԳԱՅԻՆ ՄԵԾ ԳԻՏԱԺՈՂՈՎ ՎՐԱՍՏԱՆԻ ՎԵՐԱԲԵՐԵԱԼ՝
ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԾ ՄԻՇԻԿԸՆԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ ՀԱՅԱԳԻՏԱԿԱՆ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ԿԵՂՈՆԻ ԿՈՂՄԵ ԳԻՏԱԺՈՂՈՎՈՒ ՈՒՂԻՂ ԱԽՈՒ ԻՏԵՂԱՐԾԱԿՈՒԻ ԻՆՔՐԸՆԵՐՈՎ

Միշիկընի Համալսարանի (Անն Արպըր) Հայագիտական Ուսումնասիրութիւններու Ծրագիրը պատիւ ունի յայտարարելու «Վրաստան. Երկրի կառուցումը» թեմայով միջազգային գիտաժողովի գումարման մասին, որը տեղի կ'ունենայ Միշիկընի Համալսարանի Միջազգային Ինսթիթիւտին մէջ, 2008 թ. Մայիս 15-18ը:

Վրաստանէն, Հայաստանէն, Ռուսաստանէն, Թուրքիայէն, Ճափոնէն, Գանատայէն եւ Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներէն աւելի քան 30 մասնագէտներ հրաւիրուած են մասնակցելու այդ գիտաժողովին: Գիտաժողովի համար նախատեսուած նիւթերէն են. «Քրիստոնէայ Վրաստան. Մշակոյթն ու ինքնութիւնը միջնադարում եւ վաղ նորօրեայ շրջանի մէջ», «Ժամանակակից վրացական ազգայնականութեան ծագումը», «Տարբերութիւններ եւ միասնութիւն Հարաւային Կովկասին մէջ». Բանավէճեր մասնատման շուրջ», «Հայերն ու վրաստանը», «Զարգացումը եւ յեղափոխութիւնը վրաստանի քաղաքական կեանքին մէջ» եւ «Ներկայ պահին մարտահրաւէրները. վրաստանը կլոպալիզացուող աշխարհին մէջ»:

Ծրագրի մանրամասնութեան եւ ժամանակացոյցին կրնաք ծանօթանալ Հայագիտական Ուսումնասիրութեանց Ծրագրի Ինթըրնետային կայքէջն՝ <http://www.ii.umich.edu/ASP>:

Գիտաժողովը մաս կը կազմէ «Հայաստանն ու իր հարեւանները» շարքին եւ բաց է հանրութեան համար: Հաւասարապէս կարելոր է այն հանգամանքը, որ գիտաժողովին ընթացքն ուղիղ պէտք է հեռարձակուի Ինթըրնետով: Անոնք որոնք հետաքրքրուած են, ներկայացուող գեկոյցներուն եւ քննարկումներուն կրնան հետեւիլ հետեւեալ կայքի հասցեով. <http://umtv-live.rs.itd.umich.edu/asp/asp052008.asx> (Միշիկընը, Նիւ Եորքին պէս, կը գտնուի ԱՄՆ-ի արեւելեան ժամային գօտիին վրայ):

Գիտաժողովի գլխաւոր կազմակերպիչն է Պրոֆեսոր Ռոնալդ Սիւնին: «Նկատի ունենալով Հարաւային Կովկասի եւ մասնաւորապէս Վրաստանի աճող կարեւորութիւնը միջազգային հանրութեան համար, կը կարծենք, որ այս հաւաքը հիմնաքար մը կը դառնայ, որը ոչ միայն մեր յարաբերութիւնը կարեւորապէս կ'արեւելցնէ, այլ նաեւ ի մի կը բերէ աշխարհի զանազան երկրներու գիտաշխատողները, որոնք իրենց ժամանակն ու եռանդն են նուիրաբերած այդ երկիրը հասկնալու գործին», - կ'ըսէ Պրոֆ. Սիւնին՝ յաւելելով. - «Հայաստանի տեսակէտէն նայելով, անհրաժեշտ է, որ բոլոր հարեւանները ամենէն առաջ իրենց իսկ երկրներու համաթեքսթին մէջ հասկցուին»:

Գիտաժողովի համահովանաւորներն են Միշիկընի Համալսարանի Պատմութեան Բաժանմունքը, Ռաքհամ Աւարտական Կեդրոնը, Միջազգային Ինսթիթիւտը, Ռուսաստանի եւ Արեւելեան Եւրոպայի Հարցերու Ուսումնասիրութեանց Կեդրոնը, Միշիկընի Համալսարանի Միջին Արեւելքի եւ Հիւսիսային Աֆրիկէի Հարցերու Ուսումնասիրութեանց Կեդրոնը եւ Շիքակոյի Համալսարանին մէջ հաստատուած Հարաւային Կովկասի Հարցերու Հետազոտութեան Ամերիկեան Ինսթիթիւտը (ARISC)

Հայ Ինֆուքեան Հունձի Armenian Identity Harvest

Վիքթորի Հանրապարտիսին Մէջ At Victory Park

Եկէ՛ք ու Յայտնաբերեցէ՛ք Ձեր Ինքնութիւնը
Come and Discover Your Identity!

Կիրակի, Յունիս 1, 2008
Sunday, June 1, 2008

Food - ճաշ
Youth Activities - Երիտասարդաց Կէտքէ Կողմ Ժամը 1-8
Motorsports - Մեքենայան Բնամարտի Գոյց
Games - Իսպիւր
Arts and Crafts - Չեղարկի աշխատանք
Live Music - Երաժշտութիւն

Victory Park
2575 Paloma St.
Pasadena, CA 91107
1 PM - 8 PM

Մուտքը Ազատ
For more information call:
626•399•1799

ՄԱՐԶԱԿԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՖՈՒԹՊՈՒԼԻ ԱՌԱՋՆՈՒԹԻՒՆ «ԱՐԱՐԱՏԸ» ՄԻԱՆՁՆԵԱՅ ԱՌԱՋԱՏԱՐ

Ֆուտբոլի Հայաստանի առաջնությունից 4-րդ տուրում Երեւանի «Արարատը» հերթական յաղթանակը տոնեց՝ դառնալով միանձնեայ առաջատար: Վարուժան Սուքիասեանի սաները Գրիմրիում հիւրընկալուել էին «Շիրակին», որը նախորդ 2 տուրերում յաղթել էր «Գանձասարին» եւ «Փիւնիկին»: Սակայն «Արարատը» Արթուր Պետրոսեանի եւ Պիզելի Մարկոսի խփած գոլերի շնորհիւ 2:0 հաշուով առաւելութեան հասաւ «Շիրակի» նկատմամբ: Այսպիսով «Արարատը» անցկացրած 4 հանդիպումներում նոյնքան յաղթանակ է տօնել եւ 12 միաւորով գլխաւորում է մրցաշարային աղիւսակը: Բացի այդ արարատցիները ոչ մի զնդակ դեռ չեն ընդունել, փոխարէնը մրցակիցների դարպասը 10 զնդակ են ուղարկել:

Իր առաջին յաղթանակը տօնեց Երեւանի «Բանանցը», որը սեփական յարկի տակ մրցեց «Ուլիսի» հետ: Հանդիպման վերջին րոպէին Արսէն Բալաբեկեանի խփած կոլի շնորհիւ փոխախոյնանը իր միաւորների քանակը հասցրեց 4-ի: Առաջին յաղթանակը տօնեց նաեւ Կապանի «Գանձասարը», որը 2:1 հաշուով առաւելութեան հասաւ ետնապահ «Կիլիկիային» նկատմամբ:

Այս տուրի «Փիւնիկ» - «Միկա» կենտրոնական հանդիպումը անորոշ ժամանակով յետաձգուել է, քանի որ «Փիւնիկի» միանգամից 11 ֆուտբոլիստներ Հայաստանի մինչեւ 19 տարեկանների հաւաքականի կազմում մեկնել են Իտալիա մասնակցելու ուսումնամարզական հաւաքի:

«Շիրակ» - «Արարատ»	0-2
«Բանանց» - «Ուլիս»	1-0
«Գանձասար» - «Կիլիկիա»	2-1

4 փուլից յետոյ 12 միաւորով առաջատար է «Արարատը»

	Խաղ	Ցաղ.	Հաւ.	Պարտ.	Կօլ	Կէտ
«Արարատ» Երեւան	4	4	0	0	10-0	12
«Միկա» Աշտարակ	3	3	0	0	9-2	9
«Շիրակ» Գրիմրի	4	2	0	2	5-6	6
«Փիւնիկ» Երեւան	3	2	0	1	2-2	6
«Ուլիս» Երեւան	4	1	0	3	3-4	3
«Գանձասար» Կապան	4	1	1	2	3-5	4
«Բանանց» Երեւան	4	1	1	2	1-2	4
«Կիլիկիա» Երեւան	3	0	0	3	0-11	0

ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ ՅԱՂԹԵՑ ԻՏԱԼԱՅԻՆԵՐԻՆ

Հայաստանի մինչեւ 19-տարեկանների հաւաքականն իր առաջին ընկերական հանդիպումն անցկացրեց Իտալիայի միջազգային ընկերական մրցաշարի շրջանակներում: Առաջին մրցակիցն Իտալիան «Մոնցա» ակումբի 19-տարեկանների թիմն էր: Մեր ընտրանին տարաւ յաղթանակ 4:1 հաշուով: Հայաստանի հաւաքականի կազմում կոլերի հեղինակներ դարձան Տիգրան Ոսկանեանը (18), Էդգար Մալաքեանը (32), Լեւոն Հայրապետեանը (63) եւ Հայկ Չիլինգարեանը (86-11մ):

Հայաստանի հաւաքականն իր 2-րդ հանդիպումն անցկացրեց Իտալիան Բ Սերիան ներկայացնող «Վիչենցա» ակումբի մինչեւ 19 տարեկանների թիմի հետ: Արմէն Գիւլբուրգադեանցի սաները դարձեալ տարան վստահ յաղթանակ՝ նոյն 4:1 հաշուով:

Հայաստանի ընտրանու կազմում աչքի ընկան Միհրան Մանասեանը (4), Հենրիխ Միլիթարեանը (56), Նորայր Գիւրգալեանն (81) ու Էդգար Մալաքեանը (84):

Մայիսի 10-ին Հայաստանը կը մրցի արդէն Իտալիան հեղինակաւոր «Եռվենտուս» ակումբի մինչեւ 19 տարեկանների թիմի հետ:

Յիշեցնենք, որ Մայիսի 22-ից 27-ը Հայաստանում տեղի կ'ունենայ մինչեւ 19 տարեկան հաւաքականների Եւրոպայի առաջնութեան ելիտ ուսուցիչի եօթերորդ խմբի մրցաշարը, որտեղ մեր ընտրանին կը մրցի Սպանիայի, Թուրքիայի եւ Ուկրաինայի հաւաքականների հետ: Ըստ ՌԻՖՑԱ-ի պաշտօնական կայքի հանդիպումները կայանալու են Աբովեանում եւ Աշտարակում, սակայն ամենայն հաւանականութեամբ Աշտարակի փոխարէն թիմերը հանդէս կը գան «Միկայի» մարզաբազայում:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ 4 ՍԱՄԲԻՍՏԵՐ ԴԱՐՁԱՆ ԵՒՐՈՊԱՅԻ ԱՌԱՋՆՈՒԹԵԱՆ ՄՐՑԱՆԱԿԱԿԻՐՆԵՐ

Ապրիլի 30-ին Թբիլիսիում աւարտուեց Եւրոպայի սամբոյի առաջնութիւնը, որին Հայաստանից մասնակցեցին 12 մարզիկ-մարզուհիներ:

Իր քաջային կարգում Աշոտ Դանիէլեանը (74 կգ) գրաւեց 2-րդ տեղը, իսկ Յակոբ Առաքելեանը (90 կգ), Արեն Մեհրաբեանը (68կգ) եւ Ռուզան Սարգսեանը (52կգ) կանգնեցին պատուոյ 3-րդ տեղը:

ԱՊԱՔԻՆՈՒՄ

ՄԱՐԱԼ ԳԱԼՈՒՍՏԵԱՆԻ վերաբուժական յաջող գործողութեան ենթարկուելու ուրախ առիթով, Տէր եւ Տիկ. Յարութիւն եւ Անի Գասպարեաններ շուտափոյթ ապաքինում կը մաղթեն Մարալ Գալուստեանին եւ առ այդ \$100 կը նուիրեն «Մասիս» շաբաթաթերթի ֆոնտին:

ԵՒՐՈՊԱՅԻ ՇԱԽՄԱՏԻ ԱՌԱՋՆՈՒԹԻՒՆ ՍԵՐԳԵՅ ՄՈՎՍԻՍԵԱՆԸ ԱՐԾԱԹԵ ՄՐՑԱՆԱԿԱԿԻՐ

Բուլկարիայի Պլովդիւմ քաղաքում աւարտուեց ճատրակի Եւրոպայի անհաստական առաջնութիւնը, որտեղ Հայաստանի ներկայացուցիչներին 2-րդ տարին անընդմէջ չյաջողուեց մրցանակային տեղ գրաւել:

Տղամարդկանց պայքարում Վլադիմիր Յակոբեանը վերջին տուրում սեւերով ոչ-ոքի խաղաց ատրպէյճանցի Ռաուֆ Մամեդովի հետ եւ 7.5 միաւորով բաւարարուեց միայն 19-րդ հորիզոնականով, իսկ յաղթանակի դէպքում հայ գրոսմայստերը հնարաւորութիւն կը ստանար պայքարել արծաթէ եւ բրոնզէ մեդալների համար: Ախոյեանի կոչումը 8.5 միաւորով նուաճեց Սերգեյ Տիվիակովը, Սերգեյ Մովսիսեանը (Սլովակիա) դարձաւ արծաթէ մրցանակակիր Բրոնզէ մեդալը բաժին հասաւ Սերգեյ Վոլկովին: Գաբրիէլ Սարգսեանը վերջին տուրում սպիտակներով առաւելութեան հասնելով Իգոր Կուրնոսովի նկատմամբ 7.5 միաւորով հանգրուանեց 28-րդ տեղում: Բաւական յաջող հանդէս եկաւ պատանի Սամուէլ Տէր-Սահակեանը, որը առաջին անգամ մասնակցելով նման խոշոր մրցաշարի վաստակեց 7 միաւոր: Սամուէլը ապացուցեց, որ Յունուարին պատահական չէր Հայաստանի առաջնութիւնում մրցանակային տեղ գրաւել եւ լրացրել գրոսմայստերի նորմա: Մեր միւս ներկայացուցիչները աւելի ցածր հորիզոնականներ գբաղեցրին, իսկ Դմիտրի Յարութիւնեանը 2.5 միաւորով յայտնուեց 316-րդ տեղում:

Կանանց պայքարում Էլլինա Դանիէլեանը յաջող մեկնարկից յետոյ վերջին տուրերում անյաշող հանդէս եկաւ եւ 7.5 միաւորով գրաւեց 13-րդ հորիզոնականը: 8.5 միաւորով առաջին հորիզոնականը գբաղեցրեց Կատերինա Լահնոն:

ՊԱՔԵԹՊՈՒԼԻ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՌԱՋՆՈՒԹԻՒՆ

Պաքեթպոլի Հայաստանի տղամարդկանց եւ կանանց նոր մեկնարկած առաջնութիւններում աստիճանաբար ընդգծուեւ են առաջատարները:

Տղամարդկանց պայքարում բաւական յաջող է հանդէս գալիս «Պոլիտեխնիկը», որը նախ 75:51 հաշուով առաւելութեան հասաւ ՖիՄԱ-ի նկատմամբ, ապա 57:40 հաշուով յաղթեց «Արցախին», 61:53 հաշուով՝ «Գիւմրիին»: Այնուհետեւ «Պոլիտեխնիկը» մրցեց «Արաբիկի - ՖիՄԱ»-ի հետ, որը եւս մինչ այս միաւորներ չէր կորցրել: Լարուած այս մրցապէճում ի վերջոյ յաղթեց անհամեմատ փորձառու «Պոլիտեխնիկը»՝ մրցակցին պարտութեան մատնելով 94:88 հաշուով:

Կանանց պայքարում այս տարի եւս պայքարը ընթանում է «Գրանդ Քենդիի» եւ ԳՄԻ-ի միջեւ: ԳՄԻ-ին, որը ներկայացնում է Գիւմրիի մանկավարժական ինստիտուտը, նախորդ առաջնութեան յաղթողն է: Առաջին շրջանի կենտրոնական խաղում «Գրանդ Քենդին» մեծ դժուարութեամբ 63:57 հաշուով առաւելութեան հասաւ ԳՄԻ-ի նկատմամբ եւ դարձաւ միանձնեայ առաջատար: Կանանց պայքարում անյաջող է հանդէս գալիս «Աջեռան», որը պարտուել է բոլոր 4 հանդիպումներում:

ՓԵՔԻՆ-2008

ԱՁԱՏ ՈՃԻ ԸՄԲԻՇ ՄԱՐՏԻՆ ՊԵՐՊԵՐԵԱՆԸ ՆՈՒԱՃԵՑ ՈՂԻՄՊԻԱԿԱՆ ՈՒՂԵԳԻՐ

Ազատ ոճի ըմբիշներն աւարտեցին վարկանիշային մրցումները: Վերջինն անցկացուեց վարչապետի: Յաջող հանդէս եկաւ Եւրոպայի նախկին ախոյեան, 60 կգ քաշային Մարտին Պէրպէրեանը՝ նուաճելով օլիմպիական ուղեգիր: Այսպիսով, Հայաստանի օլիմպիականների թիւը հասաւ 16-ի: Ազատ ոճի ըմբիշները նուաճել են օլիմպիական երեք ուղեգիր: Նշենք, որ ուղեգրերը անուանական չեն, այլ տուեալ քաշի համար են: Այնպէս որ միայն հաւաքականի մարզիչները պէտք է վերջնականապէս որոշեն, թէ տուեալ քաշային կարգում որ մարզիչին է Հայաստանը ներկայացնելու փեքինում:

ՆՈՐ ՄԵՐՈՒՆԴ
ՇԵՌՈՒՍԱՏԵՍԻԼԻ ՅԱՅՏԱԳԻՐԻ
ԺԱՄԱՆԱԿԱՅՈՅՅԸ
CHARTER CABLE 280-ՐԴ ԿԱՅԱՆ
(ՎԼԵՆՏԵՅԼ, ՊԵՐՊԵՆՔ, ԼԱ ԲՐԵՍԵՆՈԱ)
GLOBACAST SATELLITE
 ԳԻՆԳՇԱԲԹԻ ԵՐԵՎՈՅԵԱՆ ԺԱՍԸ 10:00-11:00

ՔԱԶ ՆԱԶԱՐ
ՈՒՂԻՂ ԵԹԵՐ ՇՕ
 Ամէն Կիրակի երեկոյեան
 Ժամը 10:00-ից 12:30
 Կլէնտոյլի 280-րդ կայանից

AGBU

LARK MUSICAL SOCIETY

Zemiré

Չ Է Մ Ի Բ Է

A New Production by
AGBU ARDAVAZT THEATER COMPANY
AND
LARK MUSICAL SOCIETY

Dikran Tchouhadjian

ZEMIRÉ

Opera Semiseria in Four Acts

Stage Director:
KRIKOR SATAMIAN

Music Director:
VATSCHÉ BARSOUMIAN

A large cast of singers, actors, chorus,
orchestra and supernumeraries.

Friday
May 30, 2008, 8:00 pm
Saturday
May 31, 2008, 8:00 pm
Sunday
June 1, 2008, 3:30 pm

Pasadena Civic Auditorium
300 East Green Street
Pasadena, CA

